

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СХІДНОЇ І СЛОВ'ЯНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ
Кафедра корейської і японської філології

Кваліфікаційна робота магістра

з японської філології на тему:

**ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ЯПОНСЬКИХ
ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ З АНІМАЛІСТИЧНИМ КОМПОНЕНТОМ**

Студентки групи МЯП 51-21
факультету східної і слов'янської філології
денної форми навчання
Освітньо-професійної програми
Східна філологія: японська мова і література,
переклад, методика навчання
Спеціальності 035 Філологія
Спеціалізації 035.069 Східні мови та
літератури (переклад включно),
перша – японська
Юрченко Марії Юрївни

Науковий керівник:

канд. педаг. наук, доц. Свердлова Т.Г.

Допущена до захисту

« ___ » _____ 2022 року

Завідувач кафедри

_____ Пророченко Н.О.

(підпис)

(ПІБ)

Національна шкала _____

Кількість балів

Оцінка _____

КИЇВ – 2022

ЗМІСТ

ЗМІСТ.....	2
ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ.....	4
ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ ТА ЇХ ПЕРЕКЛАДУ У СУЧАСНІЙ ЛІНГВІСТИЦІ.....	8
1.1 Загальне поняття фразеологізмів у сучасній лінгвістиці.....	8
1.2 Класифікація фразеологічних одиниць.....	8
1.2.2 Класифікація фразеологізмів у японській мові.....	11
1.3 Основні способи перекладу фразеологізмів.....	21
1.4 Методи дослідження.....	28
Висновки до розділу 1	29
РОЗДІЛ 2 ОСОБЛИВОСТІ ЯПОНСЬКИХ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ З АНІМАЛІСТИЧНИМ КОМПОНЕНТОМ.....	31
2.1.1 Поняття зооніму та анімалістичного компонента в лінгвістиці.....	31
2.1.2 Фразеологізми з анімалістичним компонентом.....	33
2.2 Особливості японських фразеологізмів з анімалістичним компонентом.....	36
Висновки до розділу 2.....	38
РОЗДІЛ 3 ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ З АНІМАЛІСТИЧНИМ КОМПОНЕНТОМ З ЯПОНСЬКОЇ НА УКРАЇНСЬКУ МОВУ.....	39
3.1 Фразеологічний еквівалент.....	39

3.2 Японські ФО, що мають фразеологічний аналог в українській мові.....	40
3.3 Підбір описового перекладу японських фразеологізмів.....	57
3.4 Калькування або дослівний переклад.....	70
3.5 Контекстуальна заміна.....	72
ВИСНОВКИ	75
АНОТАЦІЯ.....	78
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	81
ДОДАТКИ.....	86

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

ФО – фразеологічна одиниця

АК – анімалістичний компонент

ФА – фразеологічний аналог

ФЕ – фразеологічний еквівалент

ВСТУП

Якщо говорити про володіння мовою на високому рівні або про перекладацьку діяльність, вивчення фразеології є необхідним, оскільки фразеологізм або ідіома – це сталий вираз і знання окремих його компонентів іноді зовсім можуть не допомогти при перекладі такого сполучення. Якщо прибрати чи додати якусь граматичну частку, або ж змінити порядок слів у фразеологізмі, то і його значення буде зовсім інше. Переклад фразеологізмів виконується лише в контексті декількома способами: за допомогою фразеологічного еквівалента, калькування, контекстуальної заміни, фразеологічного аналогу або описового перекладу ФО.

У різних країнах світу існують власні вирази, які не лише передають національні особливості мови конкретної етнічної групи, а й відображають культурний простір народу, його характер та етнічну неповторність. При дослідженні фразеології країни можна виділити два компоненти у лінгвокультурному підході. Перший відповідає за значення конкретних лексичних одиниць, а культурна складова вже об'єднує у собі ці одиниці, як бачення тієї чи іншої етнічної групи, її асоціативний ряд, під впливом якого формуються ідіоми. Тому тут можна прослідкувати те, що у кожного народу свої уявлення, які зумовлені релігійними чинниками, культурними, географічними та ін.

Особливо широко фразеологізми використовуються в усному мовленні та у художній та публіцистичній літературі. Фразеологізми поділяються на три типи: фразеологічні єдності, фразеологічні зрощення та фразеологічні сполучення. [26, с. 546].

Актуальність теми дослідження полягає у спрямуванні сучасних лінгвістичних студій на дослідження фразеологізмів, оскільки цей розділ мови виник давно та і у сучасному світі користується популярністю на всіх рівнях спілкування між людьми. Крім того, фразеологія постійно розвивається під впливом часових та культурних

тенденцій. Традиційно, одним із багатьох складових фразеології є анімалістичні ідіоми. З давніх давен люди спостерігали за поведінкою тварин під час полювання, а згодом і для того, щоб співіснувати зі свійськими та дикими тваринами. Саме тому у світі немає жодної мови, у якій не існувало б фразеологізмів з анімалістичним компонентом.

Оскільки японська мова – мова далекого сходу, то для багатьох перекладачів та тих людей, які вивчають японську, як іноземну мову постає проблема у правильному перекладі фрази на рідну мову (українську) таким чином, щоб не лише було зрозуміло, про саме йдеться мова (формально), а і сам переклад був максимально адаптований до української мови, виглядав максимально натуральним.

Тож, розгляд та вивчення способів перекладу фразеологізмів є актуальним з точки зору володіння японською мовою, кращого розуміння японських культурних та географічних особливостей, покращення загального розуміння носіїв мови. А оскільки анімалістичний компонент є одним із найпоширеніших компонентів у фразеології, то володіння способами перекладу таких фразеологізмів є необхідним для тих, хто вивчає мову та для перекладачів.

Об'єктом дослідження слугують 126 японських фразеологічних одиниць з анімалістичним компонентом.

Предметом дослідження є лексико-семантичні особливості перекладу японських фразеологізмів з анімалістичним компонентом з японської на українську мову.

Мета дослідження полягає у виявленні лексико-семантичних особливостей перекладу фразеологізмів з анімалістичним компонентом у японській мові, оскільки фразеологізми – невід'ємна частина буд-якої мови та потрібно доцільно використовувати їх в залежності від ситуації та обирати адекватний доречний переклад ФО.

Для досягнення поставленої мети потрібно вирішити **такі завдання:**

- 1) Розкрити поняття анімалістичного компоненту (іхтіонім, зоонім, орнітонім та ін.) у фразеології, загальне поняття «фразеологія» та «фразеологізм».
- 2) Розглянути основні види фразеологічних одиниць в українській та японській мовах.
- 3) Уточнити основні способи перекладу японських фразеологізмів.
- 4) Виявити особливості перекладу японських фразеологізмів з анімалістичним компонентом з японської на українську мову.

Матеріал дослідження: японські фразеологізми з анімалістичним компонентом.

Практичне значення результати даного дослідження можуть бути застосовані для курсів: лінгвокультурологія, фразеологія японської мови.

Новизна роботи полягає у продовженні та вдосконаленні сучасних лінгвістичних досліджень, оскільки дана робота є однією із крайніх досліджень на цю тему, тож є можливість внести якісні поправки та зауваження; також новою є класифікація фразеологізмів з АК саме за способами перекладу.

Робота складається зі вступу і трьох розділів: двох теоретичних і практичного. У першому розділі розкрито поняття фразеологізм, анімалістичний компонент, основні способи перекладу фразеологізмів та методи, використані у даному дослідженні. Другий розділ присвячено особливостям перекладу фразеологізмів з анімалістичним компонентом. У третьому розділі здійснено аналіз перекладу фразеологізмів. До кожного розділу написані висновки. Додається список літератури та додатки. Загальний обсяг роботи (без додатків) становить 83 сторінки, основний текст викладено на 76 сторінках.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ ТА ЇХ ПЕРЕКЛАДУ У СУЧАСНІЙ ЛІНГВІСТИЦІ

1.1 Загальне поняття фразеологізмів у сучасній лінгвістиці.

Фразеологізм або фразеологічна одиниця – це одиниця фразеологічної системи, та об'єкт дослідження фразеології. ФО неподільні як лексично, так і граматично (у випадках із фразеологічними сполученнями), нерідко зустрічаються у прислів'ях, приказках та крилатих висловах[1,21]. Оскільки у фразеологізмі кілька слів тісно пов'язані між собою, якщо розглядати значення фразеологізму, виходячи із кожного окремого складника, то в більшості випадків тлумачення такого виразу не буде адекватним та зрозумілим. Науковці, що працюють у галузі лінгвістики виокремлюють декілька типів таких сполук, різні класифікації та види дослідження. Спираючись на класифікації різних лінгвістів в області фразеології, можна виділити декілька основних типів фразеологізмів: стійке словосполучення (О. Смирницький), ідіома (Н. Амосова, В. Виноградов, Л. Комар), фразема (Н. Амосова, О. Смирницький), фразеологічне зрощення (В. Виноградов, Ш. Баллі) та фразеологічний зворот (О. Смирницький).

1.2 Класифікація фразеологічних одиниць.

За Шарлем Баллі можна виділити три основні типи фразеологізмів: фразеологічні єдності, фразеологічні зрощення і фразеологічні сполучення. Пізніше ця кваліфікація була доповнена В.В. Виноградовим. Його теорія, як і багатьох дослідників у галузі мовознавства і фразеології, базуються на тому, що фразеологізм розглядається як неподільний вираз, і його неможливо перекласти, розділяючи його компоненти.

Фразеологічні єдності – з одного боку семантично не поділяються, тобто повністю перекладаються в контексті, а з іншого боку можна прослідкувати асоціативний ряд

із значенням такого виразу [25]. Тобто читаючи такий вираз можна зробити припущення до його потенційного значення. Наприклад, «ділити шкуру невбитого крокодила» - ділити те, чого ще немає. Для такого типу фразеологізмів може бути характерним прийом алітерації, тобто повторенні однорідних приголосних звуків декілька разів: «Тож як тобі пенати? Тягнись, як старий віл», або ж рима: «Кожній тварі по парі». Тож такі вирази часто використовуються в літературі, зокрема у віршах, прислів'ях та приказках. Із врази 虎にな成る (tora ni naru), яка дослівно перекладається «Стати тигром», а означає «Бути п'яним, втратити самоконтроль», можна припустити її потенційне значення, бо тигр – це звір, а стати звіром у багатьох випадках асоціюється із втратою самоконтролю.

Фразеологічні зрощення є одним із найскладніших типів фразеологізмів. Вони також мають бути повністю семантично неподільними і ніяк не розкладаються. Але на відміну від фразеологічних єдностей, не можна взагалі зрозуміти сенс та тлумачення такої сполуки, побачивши її окремі компоненти, та і вираз в цілому [23]. Фразеологічне зрощення повністю є одним цілим сталим виразом, В.В. Виноградов трактує їх як синтаксичне словосполучення. Такі словосполучення називають вільними, лексичні одиниці, вжиті у них можуть бути ніяк не пов'язані між собою граматично, а значення, яким об'єднані лексичні одиниці всієї сполуки, може бути втрачено при заміні одного слова іншим. Приклад: «собаку з'їсти» - бути майстром у якомусь ремеслі, справі.

Фразеологічні зрощення можна по іншому назвати ідіомами, які є одним із п'яти типів, що виокремлює П. Дудик. Переклад ідіоми або фразеологічного зрощення на іншу мову неможливо здійснити, переклавши компоненти виразу (дослівний переклад), якщо у рідній мові є відповідний фразеологізм, він зможе передати сенс ідіоми саме так, як було задумано автором у іноземній. Якщо ж такої ідіоми-відповідника не існує, буде необхідно описувати саме значення словосполучення, а не виконувати дослівний переклад.

У кожного народу існувало власне бачення значення певних ідіом, але як саме воно склалося, і тому саме такий образ було використано для створення фразеологізму, можна пояснити тільки провівши дослідження з точки зору етимології, яка є галуззю порівняльно-історичного мовознавства та займається вивченням слів у мові. Іноді, для отримання результату, потрібно вивчати саме первинне значення слова та його подальшу зміну. На прикладі японської мови:

羊頭狗肉 (yōtō ku niku) дослівний переклад: «Овеча голова, собаче м'ясо», означає «реклама, що вводить в оману, продавати поганий продукт». До речі, в англійській мові існує фразеологічний аналог «crying wine and selling vinegar». Тож можемо зробити висновок, що саме фразеологічні зрощення кожен народ утворює самостійно під впливом свого власного сприйняття.

Фразеологічні сполучення відрізняються від зрощень та єдностей тим, що на відміну від них можна прослідкувати чітку семантику кожного окремого слова та проаналізувавши вираз здогадатися його можливе значення [21], бо слова у ньому не мають прихованого сенсу, а означають разом саме те що бачить читач, тобто значення сполуки випливає із значень її складників. Але водночас слово: «фразеологічні сполучення» виникає тому, що одне із слів у такому виразі стоїть у такій формі, яка частіше за все, не зустрічається з іншими сполученнями і виконує об'єднуючу функцію слів, утворюючи саме фразеологічне сполучення, а не просте. Фразеологічні сполучення можна порівняти із японськими **連語** (rengo), у яких одне слово виконує функцію основного, а інші – допоміжні. Наприклад, «зачепити за живе», «вразити в саме серце».

Фразеологічні вирази – група фразеологізмів, виділена Шанським Миколою М.. Усі елементи фразеологічного виразу – слова із вільним значенням і поділяються семантично. Нерідко використовуються в українських прислів'ях або приказках, можуть нести повчальний характер, подібні до японських **ことわざ** (kotowaza) або

до історичних ідіом китайського походження 故事成語 (kojiseigo). Фразеологічні вирази поділяються на дві підгрупи: предикативні словосполучення самодостатнього характеру (тобто можуть бути окремим реченням): «Вовків боятися — в ліс не ходити», «приший кобилі хвіст» або словосполучення, що займають тільки частину речення: «відліт птахів», «біла ворона». Деякі предикативні сполучення можуть виступати як лексикалізовані сталі вирази: «кури не клюють», «як кіт наплакав».

П. Дудик підкреслює різницю між фразеологічними словосполученнями та фразеологічними сполученнями. Словосполучення семантично неподільні та неметафоричні, на відміну від фразеологічних сполучень. [8]

Структура фразеологізмів у лінгвістиці не є достатньо вивченим та розкритим питанням, оскільки ФО може виступати як реченням, так і словосполученням. Словосполучення в свою чергу можуть бути іменниковими, дієслівними та (рідше) прикметниковими або порівняльними. Одним із найбільш уживаних видів фразеологізмів є дієслівні. «дієслово + іменник». Рідше можна зустріти фразеологічні звороти, що поділяються семантично та складники яких мають вільне значення. Наприклад, «Не попасеш худобу – не питай з неї й молока».

Також можна виділити: субстантивні «іменник + прийменник + іменник», ад'єктивні «прикметник + іменник». [17, 172]

1.2.2 Класифікація фразеологізмів у японській мові

連語 (rengo) – словосполучення, лінгвістичний вираз. Rengo складається з кількох незалежних слів, які з'єднуються між собою. Одне із них є головним, а інші є підрядними до нього. Такий мовний вираз виконує функцію одного слова, лексичні і граматичні складники якого впливають одне на одне. Таким чином rengo не є окремим реченням, як kotowaza. Словосполучення, які містять допоміжні дієслова та поєднують їх із іншими словами, називаються 活用連語 (Katsuyō rengo) –

флексивні словосполучення, та вживаються так само, як і одне слово. Часто виступають у реченні присудком або дієсловом. [60,c11]

餌をやる (esa o yaru). Дослівно: робити корм для тварин. Переклад: годувати (тварину). 猫に餌をやる (neko ni esa o yaru) **годувати** кота.

А словосполучення, які виконують функцію частки, бо поєднує її з іншими словами - 助詞相当連語 (joshi sōtō rengo) частково-еквівалентна колокація. Зазвичай використовується в реченні, як граматична конструкція.

について (ni tsuite) щодо, про; によって (ni yotte) в залежності від, через.

動物によって栄養が違う (dōbutsu ni yotte eiyo ga chigau.) **Різні** тварини харчуються по різному.

Як правило, rengo мають те саме значення, яке написано в тексті і семантику виразу можна зрозуміти одразу, але якщо додати чи прибрати одне із слів вираз не може використовуватися. Якщо порівнювати з українською мовою, то можна назвати rengo фразеологічним словосполученням. [36]

故事成語 (kojiseigo) – ідіоматичні сполуки, які були створені на основі історичних подій, історій, розповідей. Можуть також нести у собі значення уроку. Найчастіше джерелом створення kojiseigo слугує саме китайська класична література або історичні події. Часто дуже легко сплутати kojiseigo і kotowaza, тому що обидва види ідіомів несуть у собі повчання, гостру сатиру або висміювання певних якостей. Між ними дійсно не має чіткої різниці, але головну роль у наданні класифікації слугує те, на якій саме основі була заснована сполука. Ідіоми, засновані на стародавніх китайських казках, частіше називають kojiseigo. Kojiseigo широко використовуються в японських школах. [37]

蛇足 (dasoku) зміїні ноги. Непотрібні, зайві речі. У провінції було змагання, хто швидше намалює змію. Той, хто намалював першим вихвалявся і прималював ноги змії, і саме тому програв, бо змія з ногами – вже не змія. [21, с 17]

漁夫の利 (gyōfu no ri) дослівно: прибуток отримає рибалка. Поки двоє борються за одну річ, виграє третя сторона. Молюск захищався від кулика, що намагалася розклювати його м'ясо. Поки вони билися, обидва втрапили до рибалок.

塞翁が馬 (saiō ga uma). Дослівно: кінь старого. Переклад: і щастя, і нещастя людини – мінливе. Від старого чоловіка втік його улюблений кінь (нещастя), але через деякий час повернувся додому з білим конем (щастя).

《虎の威を借る狐》 (tora no i o karu kitsune). Дослівно – «Лис, що взяв в борг гідність тигра. Притча про лиса, який прикинувся царем звірів перед тигром. Щоб тигр не з'їв його, попросив іти за ним і переконатися. Звірі лякалися тигра, що був за лисом, але тигр думав, що лис – цар звірів. Український фразеологічний аналог: «Ворона у Павичих пір'ях».

ことわざ (kotowaza) – приказки або прислів'я, які з давніх давен передавалися із одного покоління до іншого і беруть свій початок в далекому минулому. Для складання таких виразів у будь-якій мові, необхідно спостерігати за поведінкою людей, тварин чи природними явищами, аналізувати, як саме поводять себе об'єкти спостереження у тій чи іншій ситуації, а іноді обмінюватися своїм досвідом із іншими людьми. Це вирази, які можуть включати до себе повчання, премудрості та навіть гостру сатиру. Оскільки kotowaza є наробком поколінь, саме тому для чіткого та влучного висловлення своєї думки, висміювання, невдоволення або зауваження якоїсь риси, замість детального опису ситуації та ставлення до неї, дуже часто уживають прислів'я, які передають все швидко і лаконічно. Особливо широко kotowaza використовується в усному мовленні. [56]

Японські приказки (kotowaza) можуть бути виражені у трьох формах:

言い習わし(iinarawashi) – коротке прислів'я або приказка; **秋の鹿は笛に寄る** (aki no shika wa fue ni yoru) Осінній олень схиляється на свист. Осінній олень під впливом гормонів наближається до мисливської флейти. Про те, що оленем легко скористатися через його слабкості.

慣用句(kan'yōku) - ідіоматична фраза (вираз); **犬の遠吠え** (inu no tōboe) Вий собаки. Слабкий собака здалеку гавкає на людину. Притча про боягуза, який обмовляє чи обговорює когось за спиною. Існує також поширене повір'я, що виття собак - це звістка про нещастя.

四字熟語 (yojijukugo) – ідіоми з чотирьох символів китайського походження.

言い習わし(iinarawashi) – це прислів'я або приказка, які несуть у собі не просто якесь значення, що не впливає із складників фрази, а повинні виражати повчання чи мудрість. Iinarawashi не можуть бути у вигляді іменника, а мають стояти саме у формі короткого речення, тобто містити у собі іменник, граматичні частки та дієслово чи прикметник. [58] Вважається еквівалентом звичайного речення, просто у більш стислій формі та не може використовуватися, як його частина.

Багато японських дослідників, серед яких Ясабуру Ікеда та Сінобу Орікучі, звертають увагу на те, що більшість японських прислів'їв в основному побудовані за принципом парності: «А – В», «В належить А» (чи навпаки), «А краще, або гірше від В», «А щось зробив В» і т.д. Саме тому для того, щоб вважатися iinarawashi, прислів'я повинно мати хоча б одну тему та один коментар. [64, с 9]

Наприклад, **蛙の子は蛙** (Kaeru no ko wa kaeru)». «Дитина жаби — жаба». Прислів'я побудоване за принципом «А - В». Фразеологічний аналог в українській мові: «Який батько, такий і син» або «Яблучко від яблуні недалеко падає».

Хоча kotowaza можуть приймати форму kan'yō-ku та uojijukugo, але це не діє в зворотному напрямку. Багато із kan'yō-ku і uojijukugo не є приказками або прислів'ями, оскільки є іменниками та не несуть у собі премудрості або сатири. Наприклад, ідіоматична сполука (kan'yō-ku) - 狐の嫁入り (Kitsune no yomeiri). Дослівно перекладається - весілля лисиці. Означає «Сонячний дощ», не вважається приказкою. Або ідіома з чотирьох символів (uojijukugo) - 羊頭狗肉 (yōtōkuniku) дослівно перекладається: «Овеча голова, собаче м'ясо», означає «реклама, що вводить в оману, продавати поганий продукт». Вважається ідіомою, але не прислів'ям.

怠け者の足から鳥が起つ (namakemono no ashi kara tori ga tatsu) Птахи, що встали з ніг ледачих. Ті, хто зазвичай ледачі, починають із поспіхом шуміти, коли щось йде не так. В українській мові є аналог "коли півень клює". [34, с 361]

鳩を憎み豆を作らぬ (hato o nikumi mame o tsukuranu) Ненавиджу голубів та не готую боби. Щоб голуби клювали боби, не робитиму їх. Притча про заподіяння шкоди собі та світу, зациклюючись на дрібницях і не роблячи важливих речей.

鳶も居ずまいから鷹に見える (tonbi mo izumai kara taka ni mieru) він виглядає як яструб, бо немає чорного коршуна. Мудрість про те, що навіть неприємна людина виглядає елегантно, якщо вона поводить себе правильно.

噛む馬はしまいまで噛む (kamu uma wa shimai made kamu) Кінь, що кусає, кусає до кінця. Коні, які мають звичку кусати людей, кусають до смерті. Притча про те, що поганих звичок важко позбутися.

魚の目に水見えず (uonome ni mizu miezu) Риб'ячі очі, що не бачать води. Повчання про не усвідомлення речей, які близькі людині і глибоко пов'язані з нею.

魚心あれば水心あり (uogokoro areba mizugokoro ari) Якщо є серце в риби, то є і у води. Якщо риба має серце, щоб бути знайомим з водою, вода також матиме серце,

щоб реагувати на неї. Якщо співрозмовник виявляє свою прихильність до нас, то і у нас з'явиться бажання висловити свою прихильність йому.

釣り落としした魚は大きい (tsuri otoshita sakana wa ōkī) Риба, яку ви спіймали, велика. Дуже шкода усвідомлювати, що деякі речі здавалися більш цінними, ніж вони є насправді.

小の虫を殺して大の虫を助ける (ko no mushi o koroshite ō no mushi o tasukeru) Вбивайте маленьких жуків і рятуйте великих. Навіть якщо пожертвувати малими речами, важливі речі захищені. Слід відкинути дрібне і взяти велике.

鳴く蟬よりも鳴かぬ蛍が身を焦がす (naku semi yori mo nakanu hotaru ga mi o kogasu) Світлячки, які співають не більше, ніж плачучі цикади, спалюють себе. Мудрість, що ті, хто нічого не говорить, більш емоційні, ніж ті, хто говорять все, що спадає на думку.

蟻の思いも天に登る (ari no omoi mo ten ni noboru) Думки мурашок теж доходять до неба. Повчання про те, що навіть слабка та маленька людина може досягнути своїх бажань та цілей, якщо буде ставитися до них дуже відповідально.

慣用可 (kan'yō-ku) – ідіоматична сполука, яка може використовуватися в японських реченнях або у діалозі як сталий вираз. Здогадатися значення такої сполуки, виходячи із значення її складників, у більшості випадків неможливо. Kan'yōku може складатися із двох слів або більше, які разом утворюють спільне значення, пов'язані між собою лексично та граматично. Такий вираз може вважатися приказкою тільки у тому випадку, коли несе якусь повчальну функцію, висміює якусь якість, несе іронію або включає у себе афоризми. У інших випадках kan'yōku – ідіома. На відміну від uojijukugo, ідіоматична сполука kan'yōku хоча іноді і може виступати у реченні саме іменником, але частіше розглядається як вираз, а не як самостійне слово. Kan'yōku легко сплутати із прислів'ям, оскільки нерідко такі

вирази містять дієслова, але вони не є окремим реченням, на відміну від *inarawashi*.
[61,112]

Ідіоматичні сполуки у японській мові поділяються на **語彙的慣用句** (*goiteki kan'yōku*) – лексичні ідіоми, **句慣用句** (*ku kan'yō-ku*) - фразеологічні ідіоми та **粹組み慣用句** (*wakugumi kan'yō-ku*) - формальні ідіоми. [65]

虫がいい (*mushi ga ī*) Комаха – це добре. 1.Думати тільки про свою зручність і не дбати про почуття інших людей. 2. просити занадто багато.

虫が知らせる (*mushi ga shiraseru*) комаха нашіптує (повідомляє). Відчувати серцем наперед, мати якесь передчуття перед якоюсь подією.

虫酸が走る (*mushizu ga hashiru*) «Протікає кислота комах» — це ідіома, яка використовується для опису дуже неприємного стану та підкреслює ступінь дискомфорту, який відчуває людина у певній ситуації.

象牙の塔 (*zōge no tō*) Вежа зі слонової кістки. Тихе й самотнє місце, де люди найвищого мистецтва насолоджуються далеко від світу його красою.

水魚の交わり (*suiguu no majiwari*) Товариство (спілка) водних риб. Близька дружба по інтересах; інтимна дружба.

俎の鯉 (*manaita no koi*) Короп на обробній дошці, що чекає на приготування. Стан, де немає іншого виходу, окрім як залишити це на волю та долю іншого.

亀の甲より年の功 (*kame no kō yori toshi no kō*) Старший за підніжжя черепахи. Цінний багаторічний досвід, здобутий надзвичайно довго шляхом. [34, с 363]

月とすっぽん (*tsuki to suppon*) Місяць і черепаха. Може бути зовнішня схожість між речами або людьми, але насправді є значні відмінності. Одне набагато краще за інше. Між місяцем і черепахою є суттєва різниця.

亀の年を鶴が羨む (kame no toshi o tsuru ga urayamu) Журавель із тривалістю життя 1000 років заздрить черепаці з тривалістю життя 10 000 років. Притча про нескінченну жадібність та ненажерливість.

鳥帰る (tori kaeru) Повернення птахів. Перелітний птах, який перезимував у Японії, відлітає на північ, до свого рідного краю проживати літо.

四字熟語 (yojijukugo) – дослівний переклад: «чотиризнакові ідіоматичні сполуки». Термін yojijukugo є достатньо новим поняттям, яке позначає не лише саме ідіоми, аде і складні слова китайського походження, які складаються з чотирьох ієрогліфів. Оскільки визначення yojijukugo не є науковим терміном, а більше концепцією, що відноситься до чотиризнакових слів із китайськими ієроглівами, то таке значення не можна назвати фіксованим. Окрім традиційного **四字熟語 (yojijukugo)**, в японській мові існують ще такі його синоніми, як **四字漢語 (yojijukango)** – «китайське слово з чотирьох символів», та **四字成語 (yojijuseigo)** – «чотиризнакова ідіома». Суть таких виразів полягає в тому, що хоча кількість символів повинна дорівнювати рівно чотирьом знакам (ні більше, ні менше), сенс, що закладається у і yojijukugo, значно ширший. Як правило значення може складатися і із декількох речень, а це означає, що подібні вирази скорочують обсяг текстів, або час на те, щоб зрозуміти думку, закладену автором. Саме тому yojijukugo є досить поширеними як і у класичній, так і у сучасній японській мові, широко використовуються у різних типах мовлення носіями будь-якого віку та виносяться на кваліфікаційний іспит з японської мови або вступні іспити на посади у японських компаніях. Правильне використання таких виразів свідчить про володіння не лише мовою, а і національною культурою.

«Ідіоми з чотирьох символів» у широкому та у вузькому значенні вважаються різними поняттями, оскільки вузьке значення не передбачає використання таких виразів у повсякденному житті і кількість володіння такими ідіомами у японців

дуже різна. Уоїїюкуго у вузькому значенні часто зустрічаються у різних притчах, старих приказках, запозичених з китайської мови, або створені на основі буддійських текстів чи історичних літописів. [61, с.112]

蛙鳴蟬噪 (ameisensō) Дзвінок цикадової жаби. Надокучливий шум; марна суперечка; марна суперечка.

春蚓秋蛇 (shun'inshūda) Весняний черв'як, осіння змія. Подібно дощовим черв'якам навесні та зміям восени, персонажі хвилясті та звивисті. Притча про поганий характер.

封豕長蛇 (hōshichōda) Великий кабан, довга змія. Притча про жадібну та жорстоку людину чи країну.

沈魚落雁 (chingyo rakugan) Занурені риби, падаючі гуси. Чари неповторно красивої жінки. (настільки красива, що) риби залишаються на дні води, а дикі гуси, що літають, падають з неба від сорому.

魚目燕石 (gyomoku-enseki) риб'ячі очі, Ластівковий камінь. Обидва дуже схожі, але одне суттєво відрізняються від іншого (справжнього). Підробка.

Про уоїїюкуго у широкому розумінні можна сказати, що нерідко зрозуміти значення можна, лише поглянувши на чотири складові ідіоми, і найчастіше тут мова буде йти про фрази, широко використовувані у повсякденному житті, роботі, або на гострі соціальні теми. Властивість розпізнавання чотиризначних ідіом лише за їх складовими лінгвістично називається 「熟合度が低い」 (Tsukudzuku gō-do ga hikui) [60, с. 17]

竜頭蛇尾 (ryūtōdabi) Голова дракона, зміїний хвіст. Сильний початок і слабке (ганебне) закінчення; антикульмінація. «Не дорогий початок, а дорогий кінець».

一石二鳥 (issekinichō) «Одним каменем двох качок». Все і одразу. Переклад близьким фразеологічним аналогом: «Вбити двох зайців одним пострілом».

虎視眈眈 (koshitantan) «Приціл тигра». Сильна людина шукає можливості. Тигр націлюється на здобич і пильно дивиться вниз. Мета побачити орлиним оком.

画竜点睛 (garyōtensei) Додавання очей на картині дракона (останній мазок). Завершальний штрих шляхом виконання останнього, критичного кроку.

森羅万象 (shin ra ban shō) Тонкі дерева, десятки тисяч слонів. Все в природі. Абсолютно все і кожен створені нею.

花鳥風月 (kachōfūgetsu) Квітка, птах, вітер, місяць. Краса природи; традиційні теми краси в японській естетиці та художні пошуки, пов'язані з темою природи.

Окрім уоїїюкуго у їх широкому та вузькому розумінні варто виділити ще нейтральні уоїїюкуго. Це такі сполуки, які розуміють не всі японці, а певний відсоток населення, але все ж вини достатньо відомі, щоб не відноситись до ідіомів вузького розуміння. [62]

多岐亡羊 (takibōyō) Вівця, що загинула, бо заблукала на розвилці дороги. Занадто багато варіантів, що ускладнює вибір; істину важко знайти, оскільки шляхів до неї стає багато.

龜毛兔角 (kimōtokaku) Хутро на черепахах, роги на кроликах (використовується як метафора речей, існування яких є абсолютно неможливим в природі).

千軍万馬 (sengun banba) Тисячі битв, десятки тисяч коней. Бути досвідченим, багато що пережити у житті, мати безцінний досвід шляхом подолання чогось.

花鳥諷詠 (kachō fūei) Птахи та квіти натякають на поему. Краса природи як ключова поетична тема; центральною темою у створенні віршів (хайку) має бути

краса природи та гармонія, яка існує між природою та людиною. Ця ідіома - гасло школи сучасного японського хайку Хототогісу.

Японський драматург, Мінору Бецуяку підкреслює: «Йодзідзюкуто є більш старомодними і змушують вас почуватися хлюпаючими». [63]

決まり文句 (kimarimonku) – кліше, фраза. Часто використовують в японській розмовній мові. До kimarimonku відносять: привітальні фрази або вдячність, що використовується в особливій ситуації (подяка, що людина приділила вам час у розпал робочого дня) або святкові дні: 本日はお日柄もよく... (honjitsu wa o higara mo yoku...) який чудовий сьогодні день; шаблонні слова, що використовуються у японських діалогах: приємно познайомитися, дякую, смиренно приступаю до їжі (いただきます (itadakimas)); рази, що пишуть у листах (сезонні привітання тощо); вічливі фрази, які необхідно використовувати під час обслуговування клієнтів; буддійські молитви, чарівні слова, обереги або заклинання. Оскільки до kimarimonku відносять переважно ввічливі фрази, фразеологічний компонент тут майже не зустрічається, тільки у молитвах (наприклад, до японського бога кішки).[37]

1.3 Основні способи перекладу фразеологізмів.

Оскільки фразеологізм – це сталий вираз, який розглядається лише у контексті, то його не можна перекладати за допомогою тлумачення кожного окремого слова, окрім деяких виключень, коли вираз є семантично подільним і його значення впливає із його компонентів. В залежності від фразеологізму, існує декілька варіантів його перекладу. Шадрин Н.Л. виділяє такі основні способи перекладу фразеологічних одиниць: переклад за допомогою фразеологічного еквівалента, фразеологічного аналогу, калькування, контекстуальної заміни, або описового перекладу. Одним із найкращих способів перекладу є переклад фразеологізму з однієї мови на такий самий фразеологізм у іншій, тобто переклад за допомогою

фразеологічного еквівалента. Такий переклад можливий тоді, коли фразеологізм не пов'язаний з конкретними особливостями культури країни або її релігії. Дуже часто фразеологічний еквівалент мають вирази, запозичені з іншої мови або які використовуються у декількох, наприклад сусідніх країнах. [20, с. 448]

Фразеологічний еквівалент – повністю ідентична фраза, що базується на одному і тому самому образі. Іноді може відрізнятися граматично або за компонентним складом. **羽を伸ばす** (hane o nobasu) «Розправити крила». Тут можна спостерігати повний фразеологічний еквівалент, проте порядок розташування слів при перекладі змінено на зворотній та у японській мові присутня частка «を о», що змінює називний відмінок на знахідний.

虫も殺さなぬ (mushi mo korosanu) і мухи не вб'є. Частковий фразеологічний еквівалент: І мухи не скривдить.

豚に真珠 (buta ni shinju). Перли свиням. Перекладається фразеологічним еквівалентом на українську мову: «Розсипати перли перед свинями». Високий ступень еквівалентності. Образи, на яких базується ФО повністю співпадає: «перли» та «свині», але граматично та за компонентним складом ФО мови оригіналу та мови перекладу мають певні відмінності. Український фразеологізм містить частку «перед», що є прийменником, а японська частка «(に ni)» змінює слово «свиня» із називного відмінка на давальний. Окрім цього, в японській мові відсутнє дієслово, тож кількість слів у фразеологізмах різна. Але оскільки ці відмінності не змінюють загальне значення фрази мови оригіналу та перекладаються з використанням таких самих образів, то за думкою дослідників Е.М. Солодухо та Р.П. Зорівчак, ФО мови перекладу можна вважати фразеологічним конгруентом, тобто максимальна наближеність до повного фразеологічного еквівалента. [17, с. 172]

На відміну від цієї думки, О. В. Кунін вважає ФО, які мають подібні розбіжності, такі як структурний склад, кількість слів, граматичні конструкції та навіть якщо вираз відрізняється формою числа (однина-множина), слід вважати частковими фразеологічними еквівалентами. Чим більше розбіжностей між ФО, тим меншою є їх еквівалентність. [21, с 15-17]

Фразеологічний аналог – переклад ФО мови оригіналу шляхом його заміни на фразеологізм мови перекладу. Відмінність від еквіваленту полягає в тому, що хоча значення ФО повністю або частково (частковий еквівалент) відповідає один одному в обох мовах але образи, на яких базується вираз, граматики, кількість слів і частки можуть бути як схожими, так і зовсім відрізнятися один від одного. Слід зазначити, що ФО вважаються аналогами у тому випадку, якщо їх конотація, тобто загальне значення слова і в емоційному (стилістичне забарвлення) і в описовому його значенні збігаються один з одним. Аналоги можуть бути різні за: образом, структурою; різностильові та різноекспресивні.

雀の涙 (suzume no namida). Буквально: «з горобину сльозу». Український аналог «як кіт наплакав» можна вважати близьким (повним) аналогом, оскільки хоча структура ФО трохи відрізняється по розташуванню слів, але образи частково збігаються, конотація виразів є однаковою, також присутні лексеми «сльоза» в японському та «плакати» в українському перекладі. В обох випадках лексема має значення «мало, трошки».

烏の頭の白くなるまで (karasu no atama no shiroku naru made). Коли голова ворони побіліє (ніколи). «Коли рак свисне» - близький аналог, або «До турецької Пасхи» - наближений аналог. Оскільки загальне значення виразу частково збігається, але ФО є різноструктурними та різнообразними.

Інші приклади близьких фразеологічних аналогів: **尾を振る** (o o furu) виляти хвостиком (перед кимось). Плазувати, вислужуватися.

蟻の這い出る隙もない (ari no haideru suki mo nai) немає навіть шансу, щоб мураха проповзла. Бути дуже пильним. Аналог: Навіть муха не пролетить.

蓼食う虫も好き好き (tade kuu mushi mo sukizuki). Дослівний переклад: «Є навіть клопи, які їдять спориш». Значення: «є різні смаки» або «кожному своє». В українській мові існують декілька аналогів: «На колір і смак товариш не всяк», «Кожен Івась має свій лас».

Калькування - буквально дослівний переклад компонентів фрази з однієї мови на іншу. Таким способом можливо перекладати тоді, коли у мові перекладу не існує даного фразеологічного аналога або еквівалента, а із дослівного перекладу складників фрази буде створено нову мовну одиницю. ФО, що перекладаються калькою, як правило, не є фразеологічними зрощеннями або єдностями, і значення фрази впливає з її складників. Фонетично слова не мають бути ідентичними, переклад відбувається із семантичної точки зору (одне і те саме значення слова). Калькування вважається одним із найгірший варіантів перекладу та використовується у випадках, коли або неможливо перекласти ФО жодним іншим способом, або коли переклад калькою буде доречним у конкретному випадку. Виділяють чотири види калькування: синтаксичне або структурне, типографічне, орфографічне та паронімічне (запозичення). [26, с. 101- 110]

Синтаксичне (структурне калькування) утворюється шляхом перекладу складників фразеологізму, не підлаштовуючи фразу під особливості мови перекладу. Наприклад, японський фразеологізм: **井の中の蛙大海を知らず** (i no naka no kawazu taikai o shirazu.) таким способом перекладався б як: колодязю в середині жаба океану не знаюча. Але такий переклад (структурне калькування) виглядає максимально не природньо. Альтернатива: Жаба, що сидить у колодязі, не знає про океан. [56]

猿も木から落ちる (saru mo ki kara ochiru). Переклад фрази синтаксичною або структурною калькою: «Мавпи теж з дерев падають». Альтернатива: «Навіть мавпи падають з дерев». Значення: «Кожен робить помилки».

Типографічне калькування: копіювання правил письмового тексту на мову перекладу (великі літери на початку слова тощо.)

Орфографічне калькування: копіювання способу написання з мови оригіналу на цільову мову у географічних назвах, іменах та ін.

Пароніми – слова, які за звучанням близькі, але відрізняються своїм значенням.

Контекстуальна заміна – лексична трансформація, застосувавши яку можна отримати слово або словосполучення, що не є словниковим відповідником, але відповідником фрази у рійній мові. Такий переклад слід здійснювати, враховуючи контекстуальне значення слова. Є чотири прийоми створення контекстуальних заміन: смислова диференціація, конкретизація, генералізація значення, смисловий розвиток та антонімічний переклад (формальна негативація). [17]

Конкретизація – заміна слова, яке має широку семантику на слово більш вузької, враховуючи контекст. プロセス自体に注意が向けられる (purosesu **jitai** ni chūi ga tsume gaeru) увага зосереджена на **самому** процесі. Семантика слова **自体 (jitai)** – сам себе, своє тіло; природньо; за характером; з початку.

Диференціація значень – переклад слова або словосполучення з урахуванням його значення саме у контексті, а не словникового відповідника. Дуже часто диференціація та конкретизація пов'язані один з одним. Наприклад, **彼は犬を連れて私たちの家に遊びに来ました。** (kare wa inu o tsurete watashitachi no ie ni **asobi ni kimashita**). Він **прийшов** до нас **в гості** зі своїм собакою. Словниковий відповідник словосполучення **遊びに来ました (asobi ni kimashita)** – приходити гратися, а його диференціація – **приходити в гості**.

Генералізація значення – антонім конкретизації. Тут навпаки слово із вузькою семантикою перекладається у його більш широкому значенні.

お金を出す (okane o dasu) платити, давати гроші (дослівно – діставати гроші).

動物にエサを入れる (dōbutsu ni esa o ireru) годувати тварину (насипати корм).

Смисловий розвиток доречний тоді, коли необхідно логічно трансформувати слово задля отримання адекватного перекладу. **結果は動物研究から来ています** (Kekka wa dōbutsu kenkyū kara **kite imas**) Результат **впливає** (дослівно – приходить) з дослідження тварин.

Антонімічний переклад – заміна слова або виразу на протилежну йому форму, наприклад стверджувальна на негативну). Часто такий переклад є одним із можливих варіантів для перекладу смисловим розвитком, оскільки іноді з точки зору логіки буває необхідно замінити форму ЛО. [20, с. 448]

За думкою різних лінгвістів, критерії збігу різних аспектів для того, щоб назвати ФО повним, частковим еквівалентом або фразеологічним конгруентом.

Описовий переклад - Описовий переклад застосовується у випадку, коли ні аналогу, ні еквіваленту немає в рідній мові, а із дослівного перекладу фрази не можливо зрозуміти її сенс. У такому випадку слід передати тлумачення виразу саме шляхом пояснення його значення, тобто передачі змісту ФО. Описовий переклад, як правило застосовується для ФО, значення яких не стає відомим з його складників. Вимоги для правильного описового перекладу: застосовуючи описовий переклад, слід повністю передати значення ФО мови джерела; варто уникати занадто довгого та докладного пояснення; словосполучення має бути не складним за його синтаксичною структурою. Наприклад, словосполучення: **蛍雪** (keisetsu) світлячок, сніг. Означає: наполегливо вчитися та працювати. Описова фраза максимально стисла, а переклад максимально прозорий.

猫も杓子も (neko mo shakushi mo) і кіт і черпак. Всі без винятку, хто завгодно.

狸寝入り (tanuki neiri) засипання танукі. Танукі - фольклорний японський персонаж, енотоподібний собака. Описовий переклад: прикидатися сплячим.

尻尾を出す (shippo o dasu). Дослівно - висунути хвіст. Значення: бути спійманим, показати своє справжнє обличчя, викрити себе.

猫の手も借りたい (neko no te mo karitai) і лапу у kota б позичив. Настільки зайнятий, що готовий прийняти будь-яку допомогу у будь-якому її прояві.

海老で鯛を釣る (ebi de tai o tsuru) Переклад: «Ловити морського ляща на креветку». Значення – пожертвувати малим заради великого.

用いる時は鼠も虎になる (mochi iru tokiwa nezumimo tora ninaru) миша стає тигром, коли використовується. Якщо комусь дати важливу посаду, така людина поводитиметься як тигр і робитиме великі справи, але якщо не використовувати її працю, вона так і закінчить життя маленькою людиною, яка підкрадається і ховається, як Миша. Описовий переклад: дайте маленькій людині владу і вона зробить великі справи.

牛も千里、馬も千里 (ushi mo senri uma mo senri) корова пройде тисячу миль і кінь тисячу. Незалежно від темпу кожного, кінцевий результат буде однаковим, кожен здатен дійти до кінцевої точки, варто просто йти вперед так, як під силу.

羽振りがいい (haburi ga ī) хороше оперення (добрі крила). Відігравати роль (бути важливим у чомусь), мати вагу.

猫糞 (neko baba) відходи kota. Приховати проступок і зробити вигляд, наче нічого не сталося; мовчки, увімкнувши дурника, зробити крадену річ своєю.

1.4 Методи дослідження.

У даній роботі було застосовано наступні методи лінгвістичних досліджень: метод суцільної вибірки, зіставний метод, структурний метод, метод семантичного аналізу, кількісний та якісний аналіз, описовий метод. [43]

Методом суцільної вибірки із збірок прислів'їв та приказок, словників та книжок було відібрано фразеологічні одиниці з анімалістичним компонентом у кількості 141 ФО.

Оскільки робота сконцентрована саме на способі перекладу фразем з японської на українську мову, а отже у більшості випадків на пошуку еквівалентності, було проведено аналіз не лише японських ФО, а й їх українських аналогів або еквівалентів. Таким чином було здійснено системне порівняння двох мов та виявлено специфіку певних фразеологізмів та тлі спільних рис, а отже зіставний метод.

Структурний метод дослідження було застосовано тільки під час аналізу ФО, які потребували контекстуальної заміни, а також аналізу структури речення японських фразеологізмів при перекладі калькуванням та фразеологічним еквівалентом.

Для того, щоб описати та проаналізувати семантичні особливості певних фразем або конкретних ЛО у них, було використано метод семантичного аналізу.

Описовий метод дослідження застосовано для характеристики та опису ФО в цілому, а також окремих його складників. Опису результатів дослідження.

За допомогою кількісного та якісного аналізу фразеологізмів, було здійснено: загальні кількісні підрахунки ФО, що слугували матеріалом дослідження, поділ на групи (за анімалістичними компонентами та за способами перекладу); створено графік, у якому вказано співвідношення досліджених фразеологізмів у % за

способами перекладу, наявністю еквівалента а також аналіз перекладу у кожній окремій групі (різні АК).

Розгляд ФО не тільки окремо, а і у конкретних ситуаціях спілкування зумовлює використання методу лінгвістичної абстракції.

Висновки до I розділу.

Взявши до уваги японську класифікацію ФО та загальну можна зауважити, що: фразеологічні єдності у японській мові можуть бути *kanuooku*, *kojiseigo*.

Фразеологічні зрощення, як цілі, сталі та повністю семантично неподільні вирази у японській мові можуть бути *yojijukugo*, іноді *kojiseigo* або *kanuooku* (у випадку зникнення будь-якого асоціативного ряду).

Яскравим прикладом фразеологічних сполучень є *rengo*, а фразеологічних виразів – *kotowaza* (а конкретніше *iinarawashi*).

Існує всього п'ять способів перекладу фразеологізмів, два з яких – еквівалентні (ФЕ або аналог) а три – не еквівалентні: описовий переклад, контекстуальна заміна (за виключенням випадків, коли фразеологізм утворює еквівалент) та калькування (дослівний переклад виразу).

Підбір перекладу ФО залежить не тільки від того, чи еквівалентна ФО, а і від її типу. Наприклад, *yojijukugo* – ідіома із чотирьох символів, із повною відсутністю можливості зрозуміти сенс із її складників, тож у разі відсутності аналога або еквівалента до такої ФО може бути застосовано лише описовий переклад.

А *iinarawashi*, навпаки, підвид *kotowaza*, який частіше за все виражений через речення або словосполучення, що несе у собі повчання, а отже його загальне значення повністю зрозуміло із перекладу його компонентів. У цьому випадку (у разі відсутності ФА або ФЕ) можна застосувати два види перекладу: контекстуальну заміну або калькування. Перший спосіб використовується у разі

необхідності змінити структуру речення, розширення або звуження семантики слова та ін.

До *kanuooku*, *kojiseigo* та *genpo* можна взяти описовий переклад або контекстуальну заміну, але враховуючи граматичну, контекстуальну та семантичну специфіку даних ФО, калькування не застосовується.

РОЗДІЛ 2

ОСОБЛИВОСТІ ЯПОНСЬКИХ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ З АНІМАЛІСТИЧНИМ КОМПОНЕНТОМ

У фразеології кожної із мов існують певні групи фразеологізмів, що були сформовані на основі того, який саме компонент присутній у їхньому складі. Компонент виконує роль іменника або одного з іменників а дієслово (якщо вони присутнє) – доповнює фразеологізм. Тобто, компонент або декілька компонентів є головними у фразі. Основні компоненти ФО: соматичний компонент (частини тіла людини або тварин), флористичний компонент (рослини), нумеративний компонент (числівники), релігійний (вислови, власні назви, події із релігійної літератури), анімалістичний компонент або компонент-зоонім (ФО з тваринною тематикою). [64, с. 9]

2.1.1 Поняття зооніму та анімалістичного компоненту в лінгвістиці.

Зооніміка – одна із самих молодих галузей ономастики, науки про власні імена та назви. А поняття **зоонім** позначає власні імена або клички представників фауни можуть виражатися через обґрунтовані прикметники [12, с.23-26]. Наприклад: бурий, вороний, гривастий (кінь); пірнатий (птах); пухнастий (кіт).

Або іменники, що також характерно для антропонімів (власні імена людей): **Сірко**, Вовчик-братик; лисичка-сестричка, лис **Микита**; Сивка Бурка, Булат, Орлик (кінь); Дереза (коза); Бурушка (корова); Дружок (собака). Власні імена тварин представляють собою чіткий клас. Деякі із зоонімів можуть вживатися в іншому значення, наприклад, як прикметники, що описують предмети та ін. тобто, не тільки, як зоонім, а і в іншому значенні. Наприклад, сірий (вовк) трактується в якості зооніма, а сірий предмет вже як звичайний прикметник. Але певні клички тварин відомі тільки, як зооніми через свою специфічну граматичну структуру або

і'мя. Такі ЛО не можуть використовуватися при позначені інших речей: Наприклад, Ряба (курка). [19]

В японській мові подібним прикладом є зоонім **ポチ** (rochi), який означає собаку **犬** (inu); або **タマ** (tama), що часто зустрічається у мультфільмах або казках про котів **猫** (neko).

Деякі дослідники пропонують розглянути термін зоонім значно ширше. На думку таких науковців, як Л.Ф. Миронюк, Ю. Г. Юсифова, Н. В. Солнцева і т.д, зоонім, як компонент у фразеології може приймати два вигляди: загальні назви тварин, які позначають їх біологічну приналежність (а у такому випадку зоонім охоплює лише ссавців); суб'єктивні асоціації певного народу щодо образів конкретних тварин для того, щоб дати їм імена. Дуже часто об'єктивно немає біологічного підґрунтя для обрання прізвиська для тварини: Дереза (коза) – побудовано на основі образу та уявлення. А от сірий (вовк) – на основі метафори. Тож, абсолютно усі зооніми можна назвати анімалістичним компонентом, а от анімалістичні компоненти – не лише зооніми. [28]

Можна виокремити такі види ідіоматичних сполук із анімалістичним компонентом: зооніми (представники фауни, що належать саме до групи ссавці; сюди входять дикі тварини, домашні, свійські та навіть міфічні тварини-ссавці): **狐につつまれる** (**kitsune ni tsutsumareru**) В оточенні **лисиць**. Бути приголомшеним чимось, нічого не розуміти. Український фразеологічний аналог: "Громом прибитий", "Сам не свій".

іхтіоніми (риби): **腐っても鯛** (kusatte mo **tai**) навіть зіпсутий, але все ще **тай** (**морський лящ**). Тай - риба високого класу, що навіть у пошкодженому стані цінується більше від звичайних риб. Людина з доброю репутацією може дозволити собі помилку або впасти в депресію.

орнітоніми (птахи): 能ある鷹は爪を隠す (nō aru **taka** wa tsume o kakusu)
Талановитий **яструб** ховає кігті. У даному випадку застосовується описовий переклад, оскільки прислів'я навчає тому, що хто насправді талановитий, не виставлятиме цього перед усіма. А це впливає зі складників фразеологізма.

рептиліоніми (плазуни, такі як змії, ящірки, крокодили, черепахи тощо): 盲目蛇に怖じず (mekura **hebi** ni ojizu) сліпий не боїться **змії**. Описовий переклад ФО: очі не бояться того, чого не бачили.

амфібіоніми (амфібії: краби, жаби, раки):

ентомоніми (комахи): 頭の上の蠅を追え (atama no ue no **hae** ooe) розганяти **мух** над головою. Переклад: подбайте спочатку про себе, перш ніж думати про інших.

Також слід виділити ідіоми зі змішаним типом, наприклад: 雀海中に行つて蛤となる (suzume kaichū ni itte **hamaguri** to naru). Дослівний переклад: горобці заходять у море і стають молюсками. Метафора того, як все може швидко змінитися. Заснована фразема на основі китайського повір'я, що горобці стають молюсками, тому що вони шумлять на березі моря. У даному випадку АК у фразеологізмі змішаний: горобці (**орнітонім**) і молюски (**амфібіонім**).

2.1.2 Фразеологізми з анімалістичним компонентом

За своїм походженням розрізняють дві групи фразеологізмів: природні та умовні. ФО, що включають в себе АК, відносяться до групи природних фразеологізмів (виникли самостійно (природньо) якщо: окреслюють якісь природні події чи явища (наприклад взаємодію у тваринному світі); стан людини (морально та фізично)[6, с. 49-52]. Наприклад, ідіома: 虫の息 (mushi no iki) дихання комахи. Дихання, що може зупинитися у будь-який момент. Український фразеологічний аналог - "На ладан дихати". Описується поганий фізичний стан людини, що порівнюється із слабким диханням комахи.

До другої групи належать умовні ФО, які відображають культуру певної етнічної групи (моральну, духовну) та її факти [6, 49-50].

Тварини в залежності від своїх характерних особливостей, поведінки, зовнішнього вигляду або навіть середовища проживання ототожнюються із різними речами і переносяться (тобто порівнюються) із людиною та її життям в цілому; явищами природи, погодою; якостями та поведінкою, властивим людині у тій або іншій життєвій ситуації; опису предметів та ін.

鯛も一人はうまかず (tai mo ichi-ri wa umakazu) Навіть морський лящ не смакуватиме, якщо їсти самому. У даному випадку можемо спостерігати використання морського ляща саме для того, щоб описати несамопитий та неперевершений смак. І що навіть така ідеальна страва не смакуватиме людині, яка не має компанії або родини. Хоча головним «героєм» фраземи є саме «морський лящ», але акцент робиться саме на його «поїданні на самоті».

Особливість полягає у тому, що хоча головним компонентом є саме тварина, дуже часто зміст фраземи розкривається не завдяки якостям натурального об'єкта, що знаходиться поза лінгвістикою (у даному випадку тварина), а саме завдяки тим якостям, які приписують цьому «персонажу» колективною мовною свідомістю того чи іншого народу [4, с. 5].

Оскільки тварини, риби, змії, птахи та ін. є живими істотами, та люди з давніх часів спочатку полювали на них а потім співіснували з тваринним світом, навчилися добре вивчати поведінку, характер та якості, притаманні тим чи інших звірям, риbam або птахам. Таким чином, з роками вкорінювалися певні стереотипи щодо тварин які часто порівнюють із рисами, притаманними людині. Наприклад, ФО: **猫なで声** (neko nade goe) голос кішки, яку гладять. Означає: ніжний, підслесливий голос. Коли людина гладить кішку, вона часто починає підслесливо муркотіти та нявкати, сподіваючись, що господар розчулиться та дасть їй м'ясо. Тож у даному

випадку ідіома зосереджена саме не на 猫 (neko) коті, а на його голосі у певній ситуації. Отже, анімалістичний компонент не є головним у цій ФО.

Окрім опису поведінки та якостей самих тварин, у фразеології часто зустрічаються уособлення поведінки людини з тваринами задля повчання, сатири або застереження від небезпеки [9].

窮鳥懐に入れば獵師も殺さず (kyūchō futokoro ni ireba ryōshi mo korosazu) навіть мисливець не вб'є **птаха, якого загнано в кут**. Описовий переклад: Людській природі властиво допомагати тому, хто потрапив у біду і просить про допомогу. Мисливецеві по своїй природі не властиво відчуття жалю до тварин, але якщо тварина не була зловлена саме мисливцем, а сама втратила в кут, слід проявити милосердя. Повчання про людяність, свідомість та певні межі, які не варто переходити, якщо немає крайньої необхідності.

Кожна етнічна група мала свої суб'єктивні асоціації щодо стереотипи в образах та уявленні тваринного світу. Насамперед це зумовлено тим, що об'єктивні риси, притаманні тому чи іншому представнику фауни були на другому плані.

За граматичною структурою фразеологізми з АК поділяють на:

«іменник + прикметник»: **雉の頓使い** (kigiji no hitazukai) **фазанове** послання. Переклад: "Посильний, що не повертається." Аме но Вакахіко, який був відправлений до Асіхара но Нака-цукуні за наказом бога Аме но Вакахіко, не повернувся, тому він послав фазана, і Аме но Вакахіко застрелив його. З історичного факту в Кодзікі, Посланець, який пішов і не повернувся;

«порівнювальний зворот»: **大山鳴動鼠一匹** (Taisan meidō nezumi ippiki) як дзвінкий **щур** у великій горі. Стільки шуму навколо початку якоїсь події; багато очікувань, а фактичний результат малий. "Гора породила мишу.";

«дієслово в інфінітиві + іменник»: 鯖を読む (saba o yomu) читати **скумбрію**.
Поспішаючи, навмисно обдурити, вказати неправильну цифру. Брехати про свій вік, вагу та ін. (збільшувати або зменшувати).

«іменникові»: ідіома おしどり夫婦 (oshidori fufu) пара **качок мандаринок**.
Значення: закохана парочка (описовий переклад), або «Голубки» (фразеологічний аналог).

2.2 Особливості японських фразеологізмів з анімалістичним компонентом

На відміну від інших груп фразеологізмів, специфіка анімалістичного компоненту полягає у тому, що він наділяє ФО одухотвореністю, оскільки тварини – живі істоти. Навіть якщо значення ідіоми зовсім не пов'язано з людиною або твариною (чимось живим), а описує, наприклад, явище природи чи характеризує предмет [12, с. 21-41]. Розглянемо фразеологізм: 泣き面に蜂 (naki tsura ni hachi) бджола жалить у заплакане обличчя. Означає: нещастя за нещастям. Аналогом в українській мові є вираз: "біда не приходиться одна". На відміну від японської мови, український фразеологізм не наділено «душею». До того ж образ бджоли у українському фольклорі дещо ідеалізовано, цей персонаж постає, як правило, у ідіомах із позитивним або нейтральним значенням: «працювати, як бджола», «як бджоли у вулику», «як Божа бджола», «як бджоли до меду». У японській ж фразеології 蜂 (hachi) бджола, може грати будь-яку роль. 蜂準長目 (hoosetsu choomoku) Високий бджолиний ніс та довгі очі. Значення: зовнішність кмітливої, розумної лдина або поява людини підступної та байдужої.

АК грає важливу роль у формуванні семантики, тобто значення фразеологізму. Коли тварина виступає не у реченні, а як складник ФО, вона у більшості випадків втрачає свою оригінальну семантику як лексеми і нерідко втрачає властивості тварини. Сема «тварина» трансформується в іншу сему, частіше за все, притаманні людині або пов'язані з її діями: «обличчя» [28].

竜の雲を得る如し (ryū no kumo o eru gotoshi) як отримати хмару дракона. Піднятися високо. Значення: користуватися нагодою і почати свій процвітаючий шлях; високо взлетіти.

虎は死して皮を残し人は死して名を残す (tora wa shishite kawa o nokoshi hito wa shishite na o nokosu) Тигри вмирають і залишають свої шкури, люди вмирають і залишають свої імена.

竜の馬 (ryū no uma) кінь-дракон. Дуже хороший кінь. Тут одна із тварин (кінь) означає саме коня, а дракон - навпаки втрачає свої властивості і означає якість коня (хороший).

ФО із соматичним компонентом тварин (частини тіла) не наділені «душею»:

猫の額 (neko no gaku) з котячий лоб. Дуже маленька територія землі або місця.

Але не дивлячись на те, що у більшості випадків зоонім, як компонент не означає тварину, у фразема набуває свого сенсу саме завдяки якостям, характеру, зовнішності, звичкам, стилю поведінки того представника фауни, образ якого закладено у ФО, порівнюючись із людиною, почуттям, якістю характеру і т.д. Приклад: **猫に鯉節** (neko ni katsuobushi) довірити коту корченого тунця. Аналог: "Довірити вовку стерегти овець", "пустити козла у город". Дана ідіома в обох мовах базується на образі тварин, але насправді демонструє опис того, що важко встояти перед спокусою, коли вона – слабке місце. Особливість даної ідіоми – те, що тваринам властиві інстинкти, перед якими вони дійсно не можуть встояти, на відміну від людей. Але у даному випадку людина теж не може впоратись із бажанням.

Інші складники фразеологізма так само, як і головний(тварина) замінюють своє лексичне значення (словниковий відповідник) на інше. Таким чином при взаємодії усіх компонентів фрази утворюється фразеологічна одиниця із новим значенням.

Висновки:

Анімалістичний компонент у складі фразеологізма може виконувати різні функції, але головна: провести паралель між певною дією, розміром або рисою характеру із людиною, погодою, небезпекою, рисою та ін. Оскільки тварини, на відміну від людей, не схильні прикидатися (за винятком маскуванню під час полювання), брехати або йти проти своїх інстинктів, то саме їх «природня» характеристика найкраще висвітлює певні якості.

У кожній мові певні ФО мають анімалістичний компонент, і при перекладі навіть за наявності ФА, АК не завжди зберігається.

РОЗДІЛ 3

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ З АНІМАЛІСТИЧНОМ КОМПОНЕНТОМ З ЯПОНСЬКОЇ НА УКРАЇНСЬКУ МОВУ.

3.1 Фразеологічний еквівалент.

ФО із компонентом **зоонімом** (ссавці):

豚に真珠 (butani shinju). Дослівний переклад: перли свиням. Український фразеологічний еквівалент: «розсипати перли перед свинями». У японській ФО відсутнє дієслово та між словами свиня і перли стоїть частка **に** (ni), яка у даному випадку вказує на те, що іменник **豚** (buta) свиня стоїть у давальному відмінку (кому – свиням), кількість компонентів фраземи – 3. Український еквівалент фразеологізму містить чотири складники, та частку «перед», що ставить слово «свинями» в орудний відмінок. Тож, еквівалент можна назвати частковим.

彼の素晴らしい小説は豚に真珠のようにだった (kare no subarashī shōsetsu wa butanishinju no yō nidatta) його неймовірний роман, як **розсипати перли перед свинями**.

Орнітонім у ФО:

羽を伸ばす (hane o nobasu). Переклад та ФЕ – «розправити крила». Крила **羽** (hane) – соматичний компонент птаха, але у фразі присутнє дієслово «розправити», із чого впливає дія, яку міг зробити лише птах. Тож хоча компонент не є анімалістичним, у ФО все одно прослідковується «душа». За правилами японської граматики, дослівно фраза перекладається крила розправити, крім того між іменником та дієсловом присутня частка **を**(o), яка вказує на те, що дія виконувалась над пасивним об'єктом. Тож, у мові перекладу кількість складників - 2, а у мові оригіналу – 3. Але оскільки у даному випадку розглядається не калькування, а

фразеологічний еквівалент, пріоритетом є образи, на яких базується фразема, а вони повністю співпадають.

私もたまには羽を伸ばしたい (watashi mo tamani wa hane o nobashitai) мені теж іноді хочеться **розправити крила**.

ФО із анімалістичним компонентом **ентомонімом**:

虫も殺さぬ (mushi mo korosanu) і комахи не вб'є. Український фразеологічний еквівалент: «мухи не вб'є» або «мухи не скривдить». Компонент **虫** (mushi) комаха в українському варіанті заміняється на «муха», але обидва АК є ентомонімами. Дієслово «не вб'є» присутнє в обох фразеологізмах, фразема базується майже на одних і тих самих образах, кількість складників фраз – однакова. А отже, їх можна назвати фразеологічними еквівалентами, але частковими.

母は**虫も殺さぬ**顔をしているけど、結構きつい性格を持つ (haha wa mushimokorosanu-gao o shite irudakedo, kekkō kitsui seikaku o motsu) моя мама вдає такий вигляд, наче **і мухи не скривдить**, але правда в тому, що у неї дуже суворий характер.

3.2.1 Японські ФО, що мають фразеологічний аналог в українській мові.

У ході дослідження було виявлено, що фразеологічні аналоги в українській мові, підібрані для японських фразеологізмів з АК можна розділити на дві групи: ті, які теж містять анімалістичний компонент, але базуються на інших образах та ті, що не мають анімалістичного компоненту. Розглянемо японські фразеологізми, український аналог яких теж має **анімалістичний** компонент:

ФО із компонентом **зоонімом** (ссавці):

捕らぬ埋の皮算用 (toranu tanuki no kawa san'yō) робити розрахунки щодо шкури неспійманого танукі. Український фразеологічний аналог: "Ділити шкуру

невбитого ведмедя". І танукі, і ведмідь – ссавці, тож у цьому випадку ФО не тільки не втрачає аніمالістичного компоненту, а й саме зооніму. Використання: **あまり期待を膨らませすぎても、捕らぬ狸の皮算用** (amari kitai o fukurama se sugite mo, toranu tanuki no kawazan'yō). Як би сильно ви не очікували на щось, не варто ділити шкуру невбитого ведмедя.

鼠が塩を引く (nezumi ga shio o hiku) миша тягне сіль. Маленька миша спроможна взяти за один раз лише дрібку, але в результаті в її норці збирається багато. Дрібні речі накопичуються і їх стає багато, або навпаки потроху зменшуються і зрештою зникають зовсім. Цей фразеологізм можна використовувати у двох значеннях: "якщо кинути жабу в холодну воду, вона звариться, а якщо в гарячу - вистрибне". Компонент зоонім (nezumi) в українській мові замінюється на амфібіонім (жаба). Аналог не можна назвати повним, оскільки усі образи, на яких базується ФО – абсолютно відрізняються між собою. Друге значення за допомогою описового перекладу: навіть пилінки стають горою, якщо їх не прибирати.

独楽鼠のよう (komanezumi no yō) як японська танцююча миша. Значення: на роботі з ранку до вечора без відпочинку. Український фразеологічний аналог: бути "як білка у колесі". Друге значення ФО: неспокійний рух: «як шило в одному місці»; у цьому варіанті український аналог не має АК. Стиль розмовний. Приклад використання: [子供たちは**独楽鼠のよう**に動き出した] (kodomo-tachi wa komanezumi no yō ni ugokidashita) діти почали скакати, наче у них шило в одному місці.

Іхтіонім у фразеологізмах:

魚は鯛 (uo wa tai) риба – дорада. Значення: найкращий у своєму роді, найсильніший серед подібних собі (свого виду). Так само, як лев є королем серед звірів, морський лящ (дорада) - король риб. Способів перекладу є два. Фразеологічний аналог із

збереженням анімалістичного компоненту (іхтіонім- зоонім): «як лев серед звірів»; контекстуальна заміна: «як дорада серед риб».

魚の水を得たよう (mizuwoeta uo no yō) риба, випущена у воду. Повернутися до роботи у тій галузі і спеціальності, в якій людина відчуває себе дуже впевнено, професіоналом та активно у ній себе проявляє; знайти колег, в оточенні яких в змозі проявляти свої здібності. «Почуватися, як риба в воді» - повний фразеологічний еквівалент + анімалістичний компонент; «бути на своєму місці». Використовується, саме для передання позитивних змін (як правило в роботі), нарешті повернутися у «свою сферу». Є дуже багато форм даної ФО: 「水を得た魚の様に」「水を得た魚の如く」 і т. д. У контексті:

政治の世界よりも芸能界の人ですから、**水を得た魚**で合っていたんだろう (seiji no sekai yori mo geinō-kai no hito des kara, mizuwoeta uo de atte ita ndarou) думаю, у сфері розваг я почував би себе, **як риба в воді**, чого не скажеш про політику.

鯛の尾より鰯の頭 (tai no oyori iwashino kashira) краще бути головою сардини, ніж хвостом морського ляща. В прямому сенсі означає, що краще бути «гіршим серед кращих, ніж кращим серед гірших». Не рідко фраза використовується у значенні, що краще очолити маленьку групу, ніж бути на побігеньках у великій. Оскільки ідіома досить поширена і зрозуміла, у даному випадку адекватними будуть три варіанти перекладу. За допомогою аналога: «краще бути головою собаки, ніж хвостом лева» (компонент іхтіонім змінюється на зоонім); описовий переклад; або ж залишити ідіому без змін, оскільки вона звучить, як повчання і сенс повністю випливає з її складників.

《**鯛の尾より鰯の頭**、大企業で万年平としてあくせく働くよりもラーメン屋などで独立してオーナーとなる方が満足度は高いだろう》(tainoo yorii washino kashira, dai kigyō de man'nen han toshite akuseku hataraku yori mo rāmen-ya nado de dokuritsu

shite ōnā to naru kata ga manzoku-do wa takaidarou) краще голова собаки, ніж хвіст лева, тож мені було б приємніше стати власником крамниці рамену, ніж важко працювати на велику компанію [66].

雑魚の魚交じり (zako no to to majiri) велика риба, змішана з дрібною. На відміну від ФО "海老の鯛交じり" (ebi no tai-majiri) - риба, змішана з креветками, яка означає скарб, змішаний з непотрібом, ідіома **雑魚の魚交じり** (zako no to to majiri) використовується як приклад зайняття якоїсь ролі або посади, яка не відповідає здібностям людини: «дрібна рибинка» у чомусь. Варіанти без аніمالістичного компоненту: «за дрібна», «недосягати рівнем до..», «не його рівень», «не вистачає кваліфікації для..». Розглянемо:

あの会社が参加しているのは、一見**雑魚の魚交じり**のように見えますが、実は画期的な技術を開発し実力は我々以上です [68] (ano kaisha ga sankashite iru no wa, ikkenzako no sakana-majiri no yō ni miemasuga, jitsuwa kakkitekina gijutsu o kaihatsu shi jitsuryoku wa wareware ijōdes) на перший погляд, ця компанія може здатися **занадто дрібною рибинкою** для участі, але насправді вона розробила новаторські технології та більш конкретно спроможна за нас.

ФО із аніمالістичним компонентом **ентомонімом** (комахи):

石地藏に蜂 (ishijizō ni hachi) Бджола (жалить) у кам'яну статую Джідзо. Джідзо – японське буддійське божество, що спасає дітей, що вмерли від демонів у пеклі. Значення ФО: що б не казали, щоб не робили інші, нічого не відчувати, не реагувати. Так само, як камінь не відчуває біль від укусу бджоли, людину не турбує ставлення інших. "Собака виє, караван іде". Використання: **どんなに非難されても石地藏に蜂である** (don'na ni hinaru sa rete mo ishijizō ni hachidearu) скільки б мене не критикували, собака виє, караван іде.

蚊の涙 (ka no namida) комарині сльози. Синонім: **雀の涙** (suzume no namida) з горобину сльозу. Український фразеологічний аналог: "як кіт наплакав". Заміна компоненту ентомоніма (ka) або орнітоніма (suzume) на компонент зоонім (кіт). Приклад: «新入社員の賞与は蚊の涙ほど» [68] (Shin'nyū shain no shōyo wa ka no namida hodo.) Бонуси для нових співробітників, як сльози комара.

虱の皮を千枚に剥ぐ (shirami no kawa o sen-mai ni hagu) Дослівний переклад: розділити шкірку воші на тисячу частин. Значення: надзвичайна скупість та жадібність. Аналог: "Зшити сім шапок зі шкіри однієї вівці". Фразеологізм можна назвати повним фразеологічним аналогом, оскільки у даному випадку відрізняються лише образи вівці (український варіант) та блохи (японський), а усі інші компоненти фрази – ідентичні (не беручи до уваги структуру японського речення та наявність часток).

飛んで火に入る夏の虫 7 (tonde hini hair natsu no mushi) літні комахи, що летять у вогонь. Стрибнути в місце, яке передбачає небезпеку або лихо. Аналог "метелик, який летить на вогонь", можна вважати повноцінним, оскільки обидва анімалістичні компоненти, «natsu no mushi» (літня комаха) у японській мові та «метелик» в українській – ентомоніми. Окрім цього, словосполучення «летить на вогонь» - ідентичні, а отже образи, на який базується ФО – майже однакові.

Наприклад: «我々のアジトに丸腰で潜入するなんて、飛んで火に入る夏の虫だ» (wareware no ajito ni marugoshi de sen'nyū suru nante, tonde hi ni hairu natsu no mushi da) проникнути до нашої схованки без зброї — все одно, що летіти у вогонь, наче літня комаха [71].

Змішаний анімалістичний компонент у ФО:

獅子身中の虫 (shishishin chūno mushi) комахи в середині лева. Те, що руйнує організацію, знаходиться всередині, а не поза нею. Термін часто використовується

для того, щоб описати ситуацію, коли, наприклад, в компанії хтось «зливає інформацію» ворогам або конкурентам, таким самим чином становить велику загрозу для своєї команди. Аналог: серед нас «є пацюк». Приклад: «社内機密文書が漏洩した件では社内に獅子身中の虫がいるようです» [34, с. 359-363] (shanai kimitsu bunsho ga rōei shita kudande wa, shanai ni shishishinchū no mushi ga iru yōdes) схоже, що у нас з'явився пацюк, бо відбувся витік конфіденційних документів компанії.

Заміна анімалістичного компоненту на інший компонент при перекладі:

Японські фразеологізми із анімалістичним компонентом **зоонімом**:

竜の鬚を撫で虎の尾を踏む (ryū no hige o nade tora no o ofumu). Дослівний переклад: погладити бороду дракона і наступити на хвіст тигру. Значення "грати своїм життям", "грати з вогнем" (анімалістичний компонент зникає). Схожий фразеологізм: **危うきこと虎の尾を踏むが如し** (ayauki koto torano o o fumu ga gotoshi). Наступити тигру на хвіст, знаючи, що це небезпечно. Український ФА - "грати з вогнем" не містить анімалістичного компоненту. Українське поняття небезпеки та загрози виражається поняттям «Вогонь» - першостихія, на відміну від японців, які надали їй «тваринного» характеру, тобто чогось живого.

Так само, першостихія присутня і у аналозі японського **竜虎相搏つ** (ryūko aiutsu). Дослівно: Дракон і тигр (зооніми). Значення: дракон і тигр вбивають один одного. Сильні люди між собою воюють люто, як дві стихії (дуже запекла та відчайдушна боротьба). Українською: як "лід та полум'я". Приклад: «今度の試合は竜虎相搏つことになるだろう» [70] (Kondo no shiai wa ryūkoaiutsu koto ni narudarou.) Цей матч стане битвою тигрів і драконів.

牛は牛連れ馬は馬連れ (ushi wa Ushi dzure uma wa uma dzure) корова тримається коров, а кінь - коней. Схожих людей тягне один до одного і вони збираються разом.

Аналог: "рибак рибака бачить здалеку", "скажи, хто твій друг і я скажу, хто ти".

Компонент зоонім – компонент людина.

牛耳を執る (gyūji o toru) звати бика за вухо. Український аналог: «брати на себе ініціативу»; «контролювати ситуацію», стати головним у групі або організації. У даному випадку, аналог не можна назвати повним, а лише частковим, бо відрізняються не тільки образи, а і граматична структура та кількість складників у ФО. Розглянемо приклад із вживанням виразу (розмовна мова): «彼は、今や同業者の間で牛耳を執るまでになった» [63] (Kare wa, imaya dōgyōsha no ma de gyūjiwotoru made ni natta). Тепер він став **авторитетом** та **лідером** серед своїх однолітків.

馬の耳に念仏 (uma no mimini nenbutsu) молитва у вуха коню. Скільки не проповідувати та не говорити тому, хто не прислухається до порад, все марно. Так само, як кінь не може почути та зрозуміти молитви і тим паче відповісти на них. Український варіант: "Як говорити зі стінкою", "як горохом об стіну". Розглянемо варіант використання цієї японської ФО в контексті: «若い社員に愛社精神を説いても馬の耳に念仏である» [68] (wakai shain ni aisha seishin o toite mo uma no mimi ni nenbutsu dearu) я проповідую дух любові до компанії молодим співробітникам, та це все, як горохом об стіну.

どこの馬の骨かわからない (doko no umano hone ka wakaranai) незрозуміло, яка кістка коня. Термін, який використовується для висміювання когось, чиє походження невідомо. Аналоги: «незрозуміло хто» або «невідомо звідки», «без роду без племені». Іноді у контексті перекладається як: «абихто». Як от у: «歴史のある由緒正しい家柄なのだから、どこの馬の骨ともわからぬものを嫁にするわけにはいかなかった» [66] (rekishi no aru yuisho tadashī iegarana nodakara, doko no

uma no hone tomo wakaranu mono o yome ni suru wake ni wa ikanakatta) це родина з довгою та видатною історією, я не могла вийти заміж за людину з **абиякої** родини.

猫を被る (neko o kaburu) 15убиратися в кота. Значення: прикидатися «білим і пухнастим»; плазувати перед кимось (вислужуватися); «сама невинність». Наприклад: «彼女は部下や同僚には厳しいが、上司の前では猫を被っている» [65] (Kanojo wa buka ya dōryō ni wa kibishīga, jōshi no maede wa neko o kabutte iru.) До підлеглих і колег сувора, але перед начальством біла і пухнаста. У цій ФО можна прослідкувати певну схожість між український та японським аналогами: хоча український варіант не містить анімалістичного компонента (neko), але прикметних «пухнастий» є ознакою соматичного компонента тварин (хутро), а значить вказує на тварину. До того ж, в обох варіантах (убиратися та прикидатися) прослідковується схожість, тож аналог – повний.

明日のことを言うと天井のネズミが笑う (Ashita no koto o iu to tenjō no nedzumi ga warau). Дослівний переклад: якщо розказати про завтра, щури у скелі будуть сміятися. Повчання про те, що майбутнє може змінитися у будь-який момент, не треба бути занадто впевненим. Аналог: "Якщо хочеш розсмішити бога - розкажи йому про свої плани". Анімалістичний компонент замінюється компонентом «бог», тобто релігійним.

Пропоную розглянути японські ФО із компонентом **орнітонімом (птахи)**:

烏と鷲 (karasu to sagi) ворона і чапля. Два повністю різні поняття, абсолютна протилежність. Фразеологічний аналог: "чорне та біле". Структура японського фразеологізма «а і в» - ідентична з українським, але образи – різні. Другий варіант – ірраціональність у судження та спотворення догики черей: «називати чорне білим». Візьмемо речення: «犯人であっても、上司が違えば見逃す。鷲を烏にというわけだ» (han'nindeatte mo, jōshi ga chigau to ieba minogasu. Sagi okarasu

ni to iu wakeda) Босс каже, що він невинний і відпустить його, хоч він і злочинець. Це як називати білим чорне.

飛ぶ鳥を落とす勢い (tobu tori o otosu ikioi). Імпульс, який знаден збити птаха, що летить. Величезна сила, що посприяла падінню летячого птаха. Тут акцент не на тому, що птах недостатньо добре летить, а на тому, що є події або ситуації, які мають настільки великий імпульс, що взмозі скинути навіть птаха, який летить високо в небі. Значення: зносити все на своєму шляху; з величезною силою; відчувати могутність; бути сповнений сил та могутності; у деяких випадках: "бути на піку своєї популярності" або момент у житті, коли немає нічого неможливого. Також є фразеологічний аналог: "ладен і гори зрушити".

僕は最近飛ぶ鳥を落とす勢いあるけど、いつかその力をなくなる (boku wa saikin tobu tori o otosu ikioi arudakedo, itsuka sono chikara o nakunaru) останнім часом я відчуваю, що **ладен і гори зрушити**, але але це не триватиме вічно.

Фразеологізми із компонентом **рептиліоніми**:

竜頭蛇尾 (ryūtdōdabi) голова дракона, хвіст змії. Означає: сильна мотивація, енергія та швидкість на початку, але слабке закінчення. Повчання про те, що не слід поспішати та витратити усі сили на пів дороги, краще іти помалу, але до кінця, у своєму темпі. Хто швидко починає, той швидко втомлюється. Переклад аналогом: «не важливий початок, а важливий кінець», «чим тихіше їдеш, тим далі будеш». Якщо ж у контексті не закладено мети премудрості, а лише констатація факту, тоді: «як почав, так і закінчив», «з яким ентузіазмом взявся до справи, з таким і кинув».

《彼は何かを新しく始めるときは、とてもやる気があるがすぐに飽きてやめてしまう。竜頭蛇尾とはまさにこのことである》 [70] (kare wa nanika o atarashiku hajimeru toki wa, totemo yaru kigāru ga sugu ni akite yamete shimaу. Ryūtdōdabi to wa masani ko no kotodearu) із наскільки шаленим ентузіазмом він починає щось нове,

так само швидко йому все набридає і він кидає справу, **(не дарма кажуть, не важливий початок, а важливий кінець).**

蛇の道は蛇 (jano michi wa hebi) зміїний шлях для змій. Цей фразеологізм має два значення: 1) Люди в одній сфері або з одного роду добре розуміються між собою, у цьому випадку ФА: "люди з одного кола". Другий варіант: «знає, що робить»; «залишити професіоналам», «добре розумітися на чомусь». Змія знає свою дорогу так, як ніхто інший, так само, як і професіонал розбирається у своїй справі, а отже ніхто не впорається з роботою. Краще за нього. Візьмемо речення **蛇の道は蛇だから、これは探偵に任せておこう** [72] (ja no michi wa hebi dakara, kore wa tantei ni makasete okou) залишимо це детективам, **вони знають, що роблять (вони – професіонали).**

Компонент **амфібіонім** у фразеологізмах:

蝸牛角上の争い (kagyū kakujō no arasoī) боротьба за панцир равлика. Боротися за те, що немає ніякої цінності. Сперечатися щодо чогось, що насправді виглядає смішно. В українській мові не існує беззаперечних аналогів, саме у значенні ідіоми, але використовуються певні переклади в залежності від контексту, як наприклад: «предмет сварки смішний»; «було б про що сперечатися»; «знайшли про що лаятися»; «стільки суперечок навколо дрібниці». У контексті може використовуватися, як «смішно лаятися через..», «тема сварки - це повний абсурд»; «серйозно, лаятися через..?» як от: **ケーキの上のイチゴを取ったとか取らなかったとかで喧嘩なんて、まさに蝸牛角上の争いだ** [69] (kēki no ue no ichigo o totta toka toranakatta toka de kenka nante, masani kagyūkakujō no arasoida) боже, **лаятися через те, хто з'їв вишеньку на торті, просто смішно..**

蟹の念仏 (kanino nenbutsu). Дослівний переклад: молитва краба. Означає фразема «говорити щось дуже тихо та нерозбірливо», що не можна зрозуміти, про що йде

мова. Часто використовують, коли описують слова дуже не впевненої у собі людини. Аналог: «бурмотіти собі під ніс». Синонім 亀の看経 (kame no kankin) черепаха 看経 (kankin) сутра (дуже коротке і лаконічне висловлювання у староіндійській літературі).

«小心者の私は、言いたいことがハッキリ言えずに、いつも蟹の念仏みたいになつてしまう» [71] (shōshin-sha no watashi wa, iitai koto ga hakkiri iezu ni, itsumo kaninonenbutsu mitai ni natte shimau) я дуже невпевнена у собі людина, і завжди не можу щось сказати чітко, а тільки починаю **бурмотіти собі під ніс**.

蛸の共食い (tako no tomogui) канібалізм восьминога. **共食い** (tomogui) лексема для вираження канібалізму серед тварин. Метафора для опису людей з однієї сфери або однодумців, які та шкодять один одному; міжособна боротьба взаємознищення. Аналогом може бути прислів'я «дві людини в одній ямі нищать один одного». Також може використовуватися фразема: «гризтися, як собаки», «гавкати один на одного», «поїдати один одного», «нищити один одного», «топити човен, в якому обидва знаходитесь», «топити спільний корабель». Мова йде про необдумані вчинки по відношенню до когось, які шкодять самій людині, яка їх робить. Наприклад:

部長と課長が、また蛸の共食いをしてるよ (buchō to kachō ga, mata tako no tomogui o shiteru yo) начальник відділу і директор знову **з'їдають один одного**.

Фразеологічні одиниці із компонентом **іхтіонімом** (риби):

鰓が過ぎる (era ga sugiru) забагато зябр. Означає: зарозумілі слова стосовно когось або чогось; зверхнє, зухвале ставлення; дозволяти собі занадто багато». 鰓 (era) зябра - соматичний компонент риби. Його функція: газообмін (тобто поглинання кисню в обмін на виділення газу, не придатного для життя), а **過ぎる** (sugiru) - дієслово, яке означає занадто багато (не в доброму сенсі). Тобто, занадто багато

«отруйного газу» виходить до води, що і означає зарозумілість та зухвальство. В залежності від ситуації, ідіома перекладається як: «переходити всі межі», «ні в які рамки не лізе», «це вже занадто», «дозволяти собі забагато». Розглянемо даний фразеологізм у реченні: «いくら私がミスをしたからといって、あの上司の言い分は鰓が過ぎていませんか» (ikura watashi ga misu o shitakara to itte, ano jōshi no iibun wa era ga sugite imasen ka) не дивлячись на ступінь моєї помилки, хіба це висловлювання боса **не переходить усі межі?**

五月の鯉の吹き流し (satsukino koino fukinagashi) травневий короповий стример. Спочатку фразеологізм використовувався для опису жителів періоду Едо. Їх темперамент лайливий, але водночас дуже простий та нехитрий. Значення вислову: казати все, як воно є, нічого не приховуючи. Високий ступінь відвертості та щирості. В залежності від ситуацій, існують декілька різних аналогів, кожен з яких буде доречніший за інший у певному контексті. "викласти всі карти одразу", "з сердечної простоти", в ній "усе видно, як на долоні" у простоті душі, свята простота [34].

«江戸っ子は五月の鯉の吹流しというが、彼女はまさにそういう感じで、サバサバしていて一緒にいて気持ちがいい» [64] (Edokkohasatsukinokoinofukinagashi to iuga, kanojo wa masani sōiu kanji de, sabasaba shite ite issho ni ite kimochigaī) вона саме така, як мешканці Едо, така **нехитра та проста душею**, тому з нею дуже приємно знаходитися поруч.

尾鰭を付ける (ohirewotsukeru) прикріпити хвостовий плавець. Хвостовий плавець - соматичний компонент риби, тобто хвіст риби. Дана ФО має два значення: перебільшувати; прикрашати історію якимись деталями, яких не було насправді. Переклад: «додати барвів», «пребрехати», «перебільшувати» та "прикрасити історію". Друге значення: «роздути з нічого велику справу». Фразеологічний аналог: «згущати барви» (АК відсутній), "зробити з мухи слона" (АК присутній). В

залежності від ситуації вираз перекладається або фразеологізмом, або описовим перекладом.

彼は話によく尾鰭を付けるから信用できない (kare wa hanashi ni yoku ohire o tsukerukara shin'yō dekinai) я не можу йому довіряти, тому що він часто **додає барви** до своїх історій **та прибріхує**.

金魚の糞 (kingyo no kin) слід (відходи) золотої рибки. Екскременти золотої рибки протягом деякого часу прив'язані до тіла і пливають у воді за нею. ФО застосовується для опису людини, яка нав'язливо слідує за кимось, або навіть переслідує. Ідіома має не дуже добрий контекст, хоча і трохи комічний. В українській мові: «ходити/наступати на п'яти», у ситуації «надокучлива».

《彼女のあるところ、いつでもどこでも現れる**金魚の糞**姉妹》 [67] (kanojo no aru tokoro, itsu demo doko demo arawareru kingyo no kin shimai) де б вона не була, всюди за нею ходить **надокучлива** сестра.

鮫鯨の餌待ち (ankō no machi) очікування на їжу морського чорта. Морський чорт не відправляється на пошуки їжі, а тільки нерухомо лежить, відкривши рот та чекаючи, поки риба сама туди запливе. А оскільки вони мають привабливі для інших риб плавці, що слугують приманкою, то проблем із їжею морські чорти не мають. Ця метафора описує людину, яка нічого не робить, сподіваючись, що все зробиться за неї, або хтось інший їй усе підготує. Аналоги: «готове до роту покладуть»; «відкрити рота і чекати, поки їжа сама залетить»; «усе подадуть на тарілочці із золотою/блакитною каймою».

香餌の下必ず死魚あり (kōji no moto kanarazu shi gyō ari). Дослівний переклад ФО: під пахучою наживкою завжди ховається смерть риби. Це метафора, щоб виразити небезпеку або підступ, який приховано за привабливими, оманливими речами. Аналоги: «безкоштовний сир буває лише в мишоловці» (аніمالістичний компонент

замінено на інший, але атрибут «мишоловка» не є твариною, але призначений для того, щоб їх спіймати, а отже все одно пов'язаний із тваринами); «бійтеся данайців, що дари приносять», «троянський кінь **香餌の下必ず死魚ありと申しますので、十分に気を付けましょう** (kōji no moto kanarazu shi-gyo ari to mōshimasunode, jūbun ni ki o tsukemashou) **безкоштовний сир буває тільки в мишоловці**, тож будемо дуже обережні.

鯛で精進落ち (iwashi de shōjin ochi). **精進落ち** (shōjinochi) вихід із тривалого вегетаріанського посту Сьодзін, якого дотримуються, щоб зберегти себе в чистоті. Перший прийом їжі – урочистий обід, на якому можна їсти м'ясо та рибу. Тому переклад: вихід із посту сардинами. Після довгого утримання від риби і м'яса на святковому бенкеті з'їсти те, що можна в будь-який інший день. Значення: важка праця протягом тривалого часу, що недостатньо винагороджується. Марна трата зусиль даремно, тобто результат не вартував тих ресурсів, що було витрачено. В українській мові найкращим варіантом є ФО: «шкурка вичики не варта», тобто заміна анімалістичного компоненту на соматичний компонент тварини «шкурка» та «вичинка». Інші варіанти: «гра не варта звічень», «справа ризику не варта», «для такої забави шкода й світла світити», «не варта справа заходу», «шкода заходу».

魚と水 (uo to mizu) риба та вода. Так само, як у риби з водою, близькі стосунки між людьми. Важливим моментом є те, що **魚**, яка перед часткою **と** зазвичай має читання «sakana), бо є окремим словом, але у складі даного фразеологізму є неподільним компонентом («uo»). Це читання ієрогліфа є символічним у плані того, що у даному випадку риба з водою не розділяється так само, як нероздільними та нерозлучними є двоє людей, що товаришують. Переклад фразеологічним аналогом: «як нерозливвода». Контекстуальна заміна: Вони нерозлучні, як риба з водою (смілова диференціація). Хоча з лінгвістичної точки зору, у разі наявності аналога або еквівалента, інші варіанти не застосовуються, але якщо ФО

розглядається у контексті, можливо також застосування описового перекладу: «ніколи не розлучаємось», «нерозлучні».

彼と僕は魚と水の関係で、小学生の頃からもう20年の付き合いになる (kare to boku wa uo to mizu no kankei de, shōgakusei no koro kara mō 20-nen no tsukiai ni naru) ми з ним **нерозлучні** ще з початкової школи, та вже 20 років дружимо.

Компонент **ентомонім** у японських ФО:

蝶よ花よと (chōyo hanayo to) як метелики і квіти. ФО означає плекати дітей, рости їх із безмежною любов'ю, балувати; часто фразеологізм використовується дівчатами. Існує дуже багато фразеологічних аналогів у нашій мові: «здувати порошок»; «подавати все на блюдечку із золотою облямівочкою»; «як сир в маслі кататися (про дітей)»; росла, «як принцеса»; «нічого не бракувало»; «мала все, що хотіла»; «виконувати усі забаганки»; «в усьому догоджати»; «як у бога за пазухою».

Розглянемо: 一生懸命子供のために働いて、蝶よ花よと育ててきました (Isshōkenmei kodomo no tame ni hataraite, chōyohanayo to sodatete kimashita) я багато працювала для своєї дитини, здувала з неї порошок, вона росла, як сир у маслі.

虻蜂取らず (abuhachi torazu) не піймати ні бджоли ні овода. Намагатися отримати все, а в результаті - не отримати нічого, бути занадто жадібним і програшним. Це прислів'я застерігає людей від своєї жадібної та ненаситної сторони. В українській мові існує дуже багато варіантів: «Одночасно на двох стільцях не всидиш», «не можна мати все і одразу», «краще зробити одну справу добре, ніж дві погано», «не можна бути спеціалістом в усіх сферах одразу», «вміти всього потроху і нічого добре». В залежності від контексту, варіанти перекладу можуть бути різні, а іноді, навіть, втратити фразеологізм: «寿司店とハンバーガー店両方経営するなんて、**虻蜂取らずだよ**» [68] (sushi-ten to hanbāgā-ten ryōhō keiei suru nante, abuhachitorazuda yo) керувати одночасно і суши-рестораном і гамбургерною — мати два **погані** ресторани.

蚊のすね (ka no sune). Дослівний переклад: лапки комара. Термін використовується для описання надзвичайної худорлявості (особливо ніг) тоненькі, худі гомілки. Оскільки ФО використовується не сам по собі, а в контексті, тобто при порівнянні, як от: **流臺蚊のすねをはだけて、瘦せた仁王 と云ふ形** (ruudaika no sune o hadakete, yaseta niō to un fu katachi) у формі худенького Ніо з гомілками, як в комара. Тож значення фразеологізму можна зрозуміти і переклавши його дослівно, тобто калькуванням, але в українській мові існує ФА: ноги «тонкі, як сірники».

虫酸が走る (mushizu ga hashiru) тече кислота комах. Означає огиду до ситуації або людини. Неспроможність уявити настільки неприємні речі. В українській: «у мене мурашки по шкірі від...» (у негативному сенсі); «волосся стає дибки»; «мене вивертає»; «мене нудить»; «аж зле стає»; «перетрушує». **ゴキブリが嫌いで想像しただけでも虫酸が走るほど** (gokiburi ga kiraide sōzō shita dake demo mushizugahashiru hodo) я настільки ненавиджу тарганів, що мене вивертає від однієї лише уяви про них.

虫の居所が悪い (mushi no idokoro ga warui) Дослівно: погане місце, де є комахи. Значення: перебувати у поганому настрою, коли дратують навіть найменші дрібниці, занадто близько до серця сприймати речі, які у нормальний день ніяк не впливають. Аналоги: «встати не з тієї ноги (аніمالістичний компонент замінюється на соматичний); бути «не в душі» або «не в настрої», «не в гуморі»; «яка муха (тебе) вкусила» (АК залишається). **些細なことでもイライラさせる、虫の居所が悪いのか** (sasaina koto demo iraira sa seru, mushi no idokoroga warui no ka) ти дратуєшся навіть через найменші дрібниці, яка муха тебе вкусила?

苦虫を噛み潰したよう (nigamushi o kamitsubu shita yō) Це все одно, що проковтнути гіркого клопа. ФО означає незадоволений вигляд, який передається на обличчі людини, наче вона з'їла клопа. Значення впливає із складників фразеологізму, але в українській мові існує декілька доречних аналогів: сидіти з

«кислим обличчям»; «насуплене обличчя»; виглядати, «наче хтось помер». **特大の苦虫を噛み潰したような顔で酒を飲んでいた**» (tokudai no nigamushi o kamitsubu shita yōna kao de sake o nonde ita) він пив sake з таким обличчям, наче в нього хтось помер.

虫の合方 (mushi no aikata) Дослівно: спів комах. Одна з пісень Кабукі Геза. Вираз використовується для вираження пейзажу тихої осінньої ночі або самотнього поля. Раніше пісня використовувалася для того, щоб надати декораціям в театрі дух природи та глядачі змогли відчувати себе частиною вистави. Тож ідіома застосовується для того, щоб описати атмосферу даного пейзажу. В українській літературі: «і чутно лише спів цвіркунів», або «в тихім шелестінні трав»; «чутно тільки шелест жита».

腹の虫がおさまらない (harano mushi ga osamaranai) не стримати комах в животі. Означає несамовитий гнів, нестримну лють і відчувати такий гнів, щп не відповідати за свій гнів. «не тямити себе від злості», «бути максимально розлюченим», «не відповідати за себе». Існує також аналог, який містить анімалістичний компонент: ти «пробудив у мені дракона». Розглянемо у контексті: **あんなにひどいことを言われたのだから、今更謝られたとしても腹の虫が治まらない** (an'nani hidoi koto o iwa reta nodakara, imasara ayamara reta to shite mo haranomushi ga osamaranai) мене настільки розлютили твої слова, що навіть вибачення тобі не допоможуть.

蜘蛛の子を散らすよう (kumonosu o chirasu yō) 28як павучата, що порозбігалися в усі боки. Аналоги: «Люди розбіглися, хто куди», «повтікали на всі чотири сторони». Також із АК: «повтікали наче пацюки». У контексті: **敗れた兵が、暗闇の中を蜘蛛の子を散らすように逃げて行った**» (yabureta hei ga, kurayami no naka o kumonosu o chirasu yō ni nigete itta). Переможені солдати у темряві повтікали, хто куди.

Змішаний анімалістичний компонент у японських фразеологізмах:

螻蛄腹立つれば鶉喜ぶ (kera hara tatsureba tsugumi yorokobu). Погано цвіркуну – добре дрозду. Притча про суперечливі інтереси. У той самий час, коли хтось зазнає жахливих втрат, інші використовують це та виграють на цьому (обставини грають на їхню користь). Kera (цвіркун) – компонент ентомонім та tsugumi (дрізд) – орнітонім. В українському аналозі обидва компоненти зникають та замінюються на інший: «один загубив – інший знайшов», «щастя для одних – втрата для інших», «кому війна, а кому мати рідна», «причина печалі однієї людини – радість для іншої». У якості прикладу розглянемо:

螻蛄腹立つれば鶉喜ぶのが世の常です (kera hara tatsureba tsugumi yorokobu no ga yo notsune des). Істина цього світу полягає у тому, що **нешастя одних людей стають вдачею для інших**.

3.3 Підбір описового перекладу японських фразеологізмів.

Компонент **зоонім**:

龍天に登る (ryūten ni noboru) дракон, що піднімається в небо. Згідно із китайською легендою дракон, що піднімається в небо у день весняного рівнодення, викликає хмари і дощ. Це прислів'я стало сезонним. Філософ має бути імператором, а герой - вчинити подвиг. Часто використовують у поезії.

牛にひかれて善光寺参り (ushi ni hikarete zenkōji mairi) Дослівно: притягнутий коровою до храму Дзендзі. Історія про невіруючу стару жінку, що погнала за коровою з тканиною на рогах і добігла до храму Дзендзі, а потім стала глибоко віруючою. Описовий переклад: «привести до чогось», або частковий аналог: «доля привела мене до..», «доля закинула мене у..». Наприклад: «**牛に引かれて 善光寺参り**というように、この旅行がきっかけで運命の相手と出会うとは思いませんでした» [69] (Ushini hikarete zenkō jimairi to iu yō ni, kono ryokō ga kikkake de unmei no

aite to deau to wa omoi mo shinakatta.) Я навіть не думала, що ця подорож «приведе» мене до зустрічі із моєю моїм «судженим».

子に臥し寅に起きる (ne ni fushi tora ni okiru) 32Лягти у «дитячу» годину (близько півночі), а прокинутися в годину тигра (припадає на години з 3.00 до 5.00 ранку). Не дивлячись на те, що фразеологізм у прямому сенсі означає години, не всім буде зрозуміло, про що саме йде мова. Описовий переклад: робота без сну; пізно лягати спати і рано прокидатися.

株を守りて兎を待つ (kabu o mamorite usagi o matsu) Берегли запаси і чекати кроликів. Бути занадто консервативним і використовувати тільки старі, перевірені методи, боятися негативного досвіду із новими. Мудрість про те, що дотримуючись тільки старих звичаїв і минулого успішного досвіду, не пробуючи нове, нічого не отримати (стояти на місці). Візьмемо приклад: **株を守りて兎を待つではいけないから、常に新しい発想をしなければならない** [67](kabu o mamorite usagi o matsude wa ikenaikara, tsuneni atarashī hassō o shinakereba naranai). **Не можна триматися тільки минулих успішних ідей**, варто постійно йти вперед і генерувати нові.

始めは処女の如く後は脱兎の如し (hajime wa shojo no gotoku no chi wa datto no no gotoshi) Спочатку як незаймана, потім як кролик. У бойовому мистецтві спочатку виглядати слабким, приславши пильність ворога, а потім завдати удар міцно і швидко, не давши йому прийти до тями. Зробити так, «щоб ворог недооцінив вас», «бути тихим, а потім атакувати», «завдати удару, якого від вас не чекають». Повчання про мистецтво ведіння війни (змагань, гри, матчу):

今日の試合の作戦は、始めは処女の如く後は脱兎の如しだ (Kyō no shiai no sakusen wa, hajime wa shojo no gotokuno chiwa dattono gotoshi da) стратегія сьогоднішнього матчу - зробити так, щоб команда суперників недооцінила вас, а потім, щосили зненацька атакувати.

鼠の嫁入り (nezumi no yomeiri) мишаче весілля. Значення: Навіть якщо шукати чогось кращого або ідеального, зрештою результат все одно буде такий, який мав бути на початку. Значення компонентів не впливає із його складників; в українській мові не існує ні еквіваленту, ні аналогів, а отже застосовуємо описовий переклад. Що не роби, як не крутись, а результат буде той самий; «все одно сталося так, що...»; «зрештою все одно..». Розглянемо речення: **ブランド物のカバンを探していたはずが、結局安いカバンを買ってしまうなんて、ねずみの嫁入りのようだ** (burando-mono no kaban o sagashite ita hazu ga, kekkyoku yasui kaban o katte shimau nante, nezumi no yomeiri no yōda) довго шукала брендову сумку, **а з рештою все одно** купила дешево.

Компонент **орнітонім** (птахи):

閑古鳥が鳴く (Kankodori ga naku) тиха пташка співає. Цей птах співає так тихо, що його голос можна почути тільки в дуже самотньому місці де нікого немає. Ідіома часто використовується для опису стану спустошеної крамниці. Застосовуємо описовий переклад: самотній, спустошений.

あの店は閑古鳥が鳴いている (ano mise wa kankodori ga naite iru) той мазанин такий **самотній та спустошений**.

立つ鳥跡を濁さず (tatsutoriato o nigosazu) не затьмарюючи сліди стоячих птахів. Коли людина покидає якесь місце, вона має прибрати все за собою та перед тим, як залишити комусь іншому. Описовий переклад: "залишити після себе чисте/добре...", прибрати за собою. Ідіома використовується не тільки у фізичному значенні, а і у значенні моральному. Тобто, не залишати після себе неприємного враження в інших.

嫌なことがあったけど、立つ鳥跡を濁さずのよう、事を荒立てることなく退社した (iyana koto ga attakedo, tatsutoriawonigosazu no yō, koto o aradateru koto naku taisha shita) у мене сталися деякі неприємні речі, але я **пішов** з фірми **дуже красиво**.

Фразеологізми із компонентом **рептиліоніом**:

長蛇を逸する (chōda o issuru) втекти від/пропустити довгу змію. Лише, коли залишається один крок до якогось досягнення, пропустити можливість його отримати. Мається на увазі не випадковий шанс, а довгу дорогу, яку було пройдено заради результату, а в кінці через якісь обставини не досягти перемоги. Ця ідіома має і психологічний підтекст, що виражає розчарування, бо чим більше зусиль було докладено для досягнення мети, тим більша біль від втрати. Пропоную застосувати описовий переклад: «все зірвалося за крок до того, як...».

«彼は大きな仕事を任せられるところだったのに、流星光底長蛇を逸すことになってしまった» [70] (kare wa ōkina shigoto o makase rareru tokorodatta no ni, ryūseikōtei chōdawoissu koto ni natte shimatta) **за крок до того, як** йому збиралися доручити велике завдання, **все зірвалося**.

藪蛇 (yabu hebi) кущ та змія/ чагарникова змія. Дана ФО є скороченням від прислів'я **藪をつついて蛇を出す** (yabuo tsutsuite hebio dasu) для того, щоб дістати змію, треба вирвати кущ. Інше тлумачення, мене вкусила змія, коли я торкнувся куща. Тобто, зайва дія (зачепити кущ) простимулювала змію вкусити.

Фразеологізм має декілька значень: дуже багато зайвих клопотів та непотрібних справ; хотіти, як краще та робити щось із добрими намірами, але в результаті отримати погані наслідки. Прислів'я походить із давнього Китаю у період, коли правила Північна та Південна династії. Описовий переклад: «краще зовсім нічого не робити, ніж робити зайве», «занадто багато зайвий дій», «зайві дії тільки шкодять»; «хотів, як краще, а вийшло як завжди».

下手なアドバイスは単なる藪蛇でしかないと痛感する (hetana adobaisu wa tan'aru yabuhebidē shikanaito tsūkan suru) я чітко розумію, що погана порада — **це гірше, ніж взагалі нічого не сказати.**

Компонент **амфібіонім** у фразеологізмах:

貝を作る (kai o tsukuru) зробити молюска. Метафора стану людини, коли вона у стані заплакати в цей момент; частіше тут йдеться саме про вираз обличчя. Форма молюску, якщо її трохи відкрити нагадує форму рота перед тим, як хтось збирається розплакатись. В українській мові немає схожого аналогу, а дослівний переклад не дає розуміння значення фраземи, тож застосовуємо описовий: "ось-ось заплаче".

この話を聞いたとたん、彼は貝を作る表情になりました (kono hanashi o kiita totan, kare wa kai o tsukuru hyōjō ni narimashita) щойно він почув цю історію, його **обличчя зробилося таким, наче він ось-ось розплачеться.**

Фразеологічні одиниці із компонентом **іхтіонімом** (риби):

魚の目に水見えず人の目に空見えず (uono me ni mizu miezu hito no me ni sora miezu) риб'яче око не помічає воду, а людське - неба. Значення: настільки знайомі і звичні для нас речі, настільки близько знаходяться до нас, що ми їх не помічаємо та не можемо повністю усвідомити їх цінність в нашому житті. Описовий переклад самої фраземи: «ми цінуємо що ми маємо, тільки тоді коли втрачаємо», «не помічаємо того, що маємо». Але дана ідіома часто використовується як нагадування про близьких людей у нашому житті та важливість їх цінувати, тобто не констатація факту знецінення, а заклик або повчання: «треба цінувати що маєш», «не слід забувати про те, що маємо».

魚の目に水見えず人の目に空見えず、今日は妻や子供に日頃の感謝としてケーキを買って帰ろうと思う (uono me ni mizu miezu hito no me ni sora miezu, kyō wa tsuma ya kodomo ni higo no kansha to shite kēki o katte kaerou to omou) **дуже**

важливо цінувати тих, кого маємо, тому сьогодні повернусь додому з тортиком для дітей для дружини.

魚心あれば水心 (uogokoro areba mizugokoro) Коли риба матиме серце, то і вода матиме. Значення: якщо співрозмовник виявляє прихильність, то і ми відчуваємо бажання бути прихильним до нього. Тож український описовий переклад: «Так, як до мене, так і я», "як сам добрий, то добротою і тобі відповідають», «на лагідність відповідають добротою». Приклад використання ФО: «新しくバイトで入った人がいるようで**魚心あれば水心の対応**で接する つもりだ» [71] (atarashiku baito de haitta ko ga iru yō de uoshin areba mizugokoro no taiō de sessuru tsumori da) з приводу новенького, що влаштувався на роботу, **якщо буде сумлінно** виконувати свої обов'язки, **то і я** зі свого боку **зроблю все можливе**. Синонім: **魚心あれば水心あり** (uogokoro areba mizugokoro ari).

魚を得て釜を忘る (uoo ete sen o wasuru). **釜** (sen) – бамбуковий кошик, що використовується для риболовлі. Тож, переклад фрази: «зловивши рибу, ми забуваємо про кошик». Притча про те, як досягнувши своєї мети, люди забувають про засоби та методи, що використовувалися для її досягнення. Також застосовується значення: знецінити заслуги тих, хто допоміг у житті та після отримання бажаного, забути про них. Тобто, скористатися, коли потрібно. В залежності від контексту, переклад може мінятися, але значення зберігається:

内職までして家計を支えた奥さんを今になって捨て、**魚を得て釜を忘るだ**
(naishoku made shite kakei o sasaeta okusan o ima ni natte sute, uoo ete seno wasuru da)
твоя дружина працювала на підробітках, щоб утримати сім'ю, а **тепер** ти **кидаєш її**, **коли вона більше не потрібна**.

大魚を逸する (taigyō o issuru). Дослівний переклад: випустити дужу рибу. Означає: пропустити велику справу; втратити великі прибутки, великі результати. В цілому,

ідіома вживається для вираження розчарування через втрачені час, енергію або інші ресурси, але «все марно»; також неотримані результати сприймаються більшими, ніж насправді. Опис фраземи: «школа втрачати результати через (таку дрібницю)», «маленька помилка вартувала всього». В залежності від контексту, може повністю втрачати свої фрагменти і змінюватися. «ちょっとした書類の不備で大魚を逸したのは残念だ» (chotto shita shorui no fubi de taigyō o isshita no wa zan'nenda) шкода, що якась прогалина в документі **вартувала нам так дорого**.

鯖を読む (saba o yomu) читати скумбрію. Означає ідіома казати неправдиву інформацію, наприклад додавши або віднявши пару чисел (вік, вага, кількість документів або грошей, результати іспиту, розмір одягу). На відміну від ФО **尾鰭を付ける** (ohirewotsukeru), тут обов'язково має бути число, у разі підрахунку якого можна чітко знати, на скільки саме ви «прибрехали». В залежності від ситуації можна перекласти ще як: «накинув/відняв пару...».

体重を聞かれたので、つい鯖を読んでしまった Taijū o kika retanode, tsui saba o yonde shimatta). Мене запитали про мою вагу, тому я **відняла пару кілограм**.

腐っても鯛 (kusattemo tai) лящ є лящ, навіть коли протухлий. Морський лящ - делікатес, та навіть коли він зіпсований, все одно ним залишаться. Якщо щось або хтось має цінність, незалежно від того, що він може бути не в найкращому стані, цінність не втрачається. Також і людина із бездоганним авторитетом не зіпсує його однією помилкою. Застосовується описовий переклад: "цінність залишається цінністю", "щось/ніщо не в змозі зіпсувати цінність" цієї речі».

«**腐っても鯛**というようにこの時計は月日が経とうとも変わらずに価値をもっている»[68] (kusattemo ai to iu yō ni kono tokei wa tsukihi ga tatoutomo kawarazu ni kachi o motte iru) **ніщо не в змозі зіпсувати цінність** цього годинника, незалежно від того, скільки часу мине.

海老で鯛を釣る (ebi de tai o tsuru) ловити морського ляща на креветку. Креветка - не дуже дешевий продукт, але вартість однієї набагато менша, ніж морського ляща, якого можна спіймати, використавши її, як наживку. Тож значення: отримати багато, вклавши малий капітал; щось принесло набагато більший прибуток, ніж було вкладено ресурсів. ФО часто використовується в бізнесі. В даному випадку, можна використати описовий переклад: «вдала інвестиція», або принесе набагато більше, ніж було вкладено. У ситуації:

このプロジェクトの成功は**海老で鯛を釣る**のようなものだ (kono purojekuto no seikō wa ebi de tai o tsuru yōna monoda) цей проект був успішним та схожим на **вдалу інвестицію**.

逃がした魚は大きい (nogashita sakana wa ōkii) випущена риба виявилась великою. В українській мові часто використовують фразу: «зрозуміти, що втратив»; «дуже багато втрачати». Відмовитися від чогось, і усвідомити, що втратили щось велике. «採用面接で落とした人が競合他社に入って大活躍していることを聞き、**逃した魚は大きかったと痛感する**» [66](saiyō mensetsu de otoshita hito ga kyōgō tasha ni haitte dai katsuyaku shite iru koto o kiki, nogashita sakana wa ōkikatta to tsūkan suru). Почувши, що людина, якій відмовили на співбесіді, приєднався до конкурента і чудово працює, я гостро відчув, **що дуже багато втратив**.

鮑の片思い (awabi no kataomoi) не взаємна любов морського вушка. Морське вушко - одноствулковий молюск (з плоскою раковиною та лише одною оболонкою. Тож, значення: не роздільне кохання, одностороння любов. Ця ідіома виражає не лише почуття до людини, а може бути використана навіть у ділових ситуаціях, наприклад, щодо роботи. В українській мові немає схожого фразеологізму, який би передавав відсутність романтичного сенсу у певних ситуаціях, а у інших виражав його. Тож, за допомогою опису: «не взаємно».

«わが社としては、ぜひSakura社との共同事業を行いたい。しかし、Sakura社は、うちの会社の技術なんて必要としていないから、磯の鮑の片思いで終わりそう» (waga sha to shite wa, zehi Sakura-sha to no kyōdō jigyō o okonaitai. Shikashi, Sakura-sha wa, uchi no kaisha no gijutsu nante hitsuyō to shite inaikara, isonoawabinokataomoi de owari-soo) наша компанія дуже хоче вести спільний бізнес з компанією Sakura, однак їй не потрібні наші технології, тож бажання про співпрацю – **невзаємне**».

鰯のつまり (todo no tsumari) у кінцева зрілості смугастої кефалі. Коли смугаста кефаль повністю виросла, її назва змінюється на «Тодо». Значення: «в кінці» або «після того, як усе сказано та зроблено». Ідіома має не дуже хороше значення, вживається в небажаній або неприємній ситуації, коли низка дій привела до якогось результату (не дуже доброго), або коли все мало бути добре, але сталася подія, яка це перекреслила (отримала високу посаду, але **в кінці** пішла у дикрет). **ことごとく試験に落ちて鰯のつまり外国の大学に入った** (kotogotoku shiken ni ochite ina no tsumari gaikoku no daigaku ni haitta) **після того**, як я провалив усі іспити, вступив до університету закордоном. Результат здається непоганий, але мається на увазі, що людина не допущена до жодного вузу в своїй країні, а тому має платити кошти за кордоном, щоб хоч десь вчитися.

鯨鯨の顎にかく (geigei no ago ni kaku) Дослівний переклад: поринути в пащу китової акули, або ледь не втрапити на підборіддя кита. Ідіома у прямому сенсі про небезпеку у морі, через яку людина ледь не втратила життя. Це може стосуватися різних ситуацій, які описують «небезпечну подію в морі». Описовий переклад може виглядати, як: «ледь не помер», «майже затонув» або «мало не втрапив у халепу» (стосовно моря). «先日の海水浴では、あわや鯨鯨の顎にかくところでした» (senjitsu no kaisuiyokude wa, awaya geigei no ago ni kaku tokorodeshita) нещодавно, під час того, як я купався в морі, я мало не потонув.

Компонент **ентомонім** у японських ФО:

蜉蝣の命 (kagerō no inochi) життя бабки. Швидкоплинність людського життя, воно настільки коротке, як життя бабки. Також ФО означає ефемерність, пов'язану із людською ілюзією, щодо того, що вона встигне багато речей, бо життя триватиме і триватиме, а насправді воно «пролітає в один момент», «в одну мить»; ми «не встигнемо і оком моргнути» і воно закінчиться. Також тут може застосовуватися описовий переклад у деяких випадках: «наскільки коротке наше життя». Окрім цього, у деяких випадках буде доречно використати калькування (перекласти дослівно, із застосуванням контекстуальної заміни «життя таке коротке, як у метелика». [71]

Синонім даного фразеологізму: уоїїюкуго **蜉蝣一期** (tuyūno uchigo), який дослівно перекладається: «період існування бабки» і має таке саме значення, що і попередня ФО.

蜉蝣一期な人生だから、毎日できるだけ笑わないと (kagerō ikkina jinseida kara, mainichi dekirudake warawanaito) життя настільки коротке, що пролітає в одну мить, тому потрібно намагатися щодня проживати його щасливо настільки, наскільки це можливо.

蜂払い (hachi harai) відганяти бджіл. Не дослухатися до того, що говорять люди. Махнути рукою, щоб показати свою відмову; у випадку описання самого жесту, слід перекладати, як «хитати головою». Як правило, ідіома використовується у прямому сенсі для того, щоб провести порівняння між жестом відганяння бджіл і вираженням відмови. **蜂を追い払うように、手を振りました** (hachi o oi harau yō ni, te o furimashita) він замахав руками, наче відганяє бджіл. У цьому випадку, сама ідіома не перекладається.

虫がつく (mushi ga tsuku) комаха причепилася, завелися комахи. Словосполучення має два значення: перше – пряме: якісь речі, зіпсуті шкідниками. В такому разі вираз перекладається дослівно і оскільки мається на увазі саме наявність комах у речах, то вираз не вважається ідіомою. Другий же випадок має переносне значення. Його використовують, коли хочуть сказати, що у незаміжньої жінки або вдови з'являється коханець. Ідіома має негативний характер, тобто наголошення на небажаності, непристойності цього зв'язку та партнера. «вештатися незрозуміло з ким», «вляпатися в незрозумілу романтичну історію». «最近帰りが遅いので、娘に悪い虫が付いたのではないかと父は心配している» [66] (saikin kaeri ga osoinode, musume ni warui mushi ga tsuita node wanai ka to chichi wa shinpai shite iru) останнім часом дочка повертається до дому дуже пізно, тому тато хвилюється, чи не вплуталася вона, часом, в якісь сумнівні стосунки.

腹の虫が納まる (harano mushi ga osamaru) комах стає менше. Позбутися злості та гніву (ставлення щодо якоїсь ситуації або після сварки); заспокоїтися. 喧嘩したが、腹の虫が収まった後、彼と話した (kenka shita ga, harano mushi ga osamatta ato, kare to hanashita) ми посварились, але я поговорила з ним, після того, як заспокоїлась. Ідіома може використовуватися і у зворотному значенні, якщо змінити дієслово на негативну форму **腹の虫が納まらない** (не могли заспокоїтися, ще злитися).

腹の虫が齧る (mushi ga kajiru) укуси комах в животі. Використовується для того, щоб позначити біль у животі; біль під час пологів тощо. Оскільки ні аналогів, ні фразеологічного еквіваленту не існує, у даному випадку застосовується описовий переклад, тобто у прямому значенні: болить живіт. 虫がかじるので、午後から退社いたします (mushi ga kajirunode, gogo kara taisha itashimasu) я збираюся піти з офісу після обіду, бо у мене болить живіт.

虫の知らせ (Mushino shirase) комахи повідомили. Відчуття, що ось-ось станеться щось погане; мати «погане передчуття»; «відчути біду»; «відчувати, що щось станеться». У контексті іноді може перекладатися просто як: «щось відчувати», при цьому мається на увазі саме негативний сенс, який впливає з речення: **虫の知らせがあったのか、祖父は亡くなる一月前から遺言を書いた** [71] (mushi no shirase ga atta no ka, sofu wa nakunaru ichigatsu mae kara yuigon o kaita) за місяць до смерті мій дідусь написав заповіт, напевно, він щось відчував.

虫を殺す (mushi o korosu) вбивати жуків. Означає: контролювати істерику, «стримувати гнів», «пригнічувати свій гнів». Коли ситуація складається так, що ви не маєте право висловити свою лють, бо обставини (наприклад, статус співрозмовника) змушують терпіти невдоволення. **虫を殺す気持ちで対応を続けました** (mushi okorosu kimochi de taiō o tsudukemashita) я продовжував розмову, стримуючи свій гнів.

蚤の夫婦 (nomi no fūfu) блошина пара. Самки бліх більші за самців, тому дану ідіому використовують у випадку, коли дружина більша за чоловіка (за зростом). У проаналізованих мною українських фразеологізмах, не було знайдено ідіоми із схожим сенсом, а отже у цього випадку застосовується описовий переклад «(дівчина) вище за чоловіка». Розглянемо приклад: **私たちは蚤の夫婦ですが、困ったことは一度もありません** (watashitachi wa nomino fūfu des ga, komatta koto wa ichido mo arimasen) я вище за свого хлопця, але у нас ніколи не виникало проблем з цього приводу.

螻蛄の水渡し (kera no mizuwatari). Дослівний переклад: водна переправа цвіркуна. ФО має два значення. Перше: спочатку з ентузіазмом взятися за справу, але здатися на півдорозі. У другому значенні: речі, неосяжні з певних причин навіть якщо на їх досягнення витратити великі ресурси. Таке формування ідіоми пов'язане з тим, що

цвіркун, який мешкає на суші, може вибратися з води, якщо втрапить в невелику калюжу, але потоне у глибокій річці. Вживається щоб виразити ситуацію, коли людина йде «не своїм шляхом» або «може це не просто твоє», іноді як «нема хисту до..» або «ну ніяк не виходить»; «можливо, просто не дано»; «не під силу».

Компонент **амфібіонім** у фразеологізмах:

蛞蝓に塩 (namekuji ni shio) насипати сіль на равлика. Равлики дуже не люблять сіль, якщо насипати її на нього, то він намагатиметься виділити воду з організму, щоб розчинити сіль; однак, тіло равлика, по більшій частині, складається з води, тож у результаті він стискається та гине. Звідси і пішла ця ідіома, яка означає страх та втрату енергії пере тим, що не подобається. Існує декілька варіантів перекладу: «тліти душею», з когось «випили всі соки», «бути геть виснаженим»; «втратити останню краплю енергії», «остання крапля крові». **彼は失恋をして蛞蝓に塩をかけたかのよう** (kare wa shitsuren o shite namekujinishio o kaketa ka no yō) нещасливе кохання **витягнуло з нього останні соки**.

蛞蝓の糞で頭に上がる (takono kusode a tamani agaru) послід восьминога, що вдарив у голову. Голова восьминога і є його тілом, а це означає, що і відходи знаходяться в його голові. Значення: пишатися собою та принижувати інших. Оточуючі помічають зверхність та зухвальство людини, то висміюють цю ваду, через метафору, що екскременти восьминога у нього в голові. Суспільство не сприймає гордовитих, нахабних людей та закликає до стриманості та скромності. Тож, за допомогою описового перекладу: «зневажливе/зверхнє ставлення», «гордовитість». Контекстуальна заміна: «пиха/ гординя в голову вдарила. Розглянемо у ситуації:

蛞蝓の糞で頭に上がるなど自分自身に言い聞かせて謙虚になる (tako no kuso de atama ni agaru na to jibun jishin ni iikikasete kenkyo ni naru) будьте скромними, не дозволяючи своїй гордині вдарити вам в голову.

Фразеологізми зі **змішаним** компонентом:

海老の鯛交じり (ebi no tai maziri) Дослівно: дорада, змішана з креветками. Значення: річ, що немає цінності, змішана зі скарбом. Часто вживається до людей, які опинилися серед «еліти» суспільства та почуваються нижчими по статусу, не вартими, не рівними. Людина «з низів», що потрапила у «вищі кола». Застосовується описовий переклад, який найбільше відповідає контексту. «まぐれで合格したところで**海老の鯛交じり**な学校生活を送る羽目になるだけ»

[64](magure de gōkaku shita tokoro de ebi no tai-majirina gakkō seikatsu o okuru hameninaru dake) навіть якщо ти випадково і вступиш до цього університету, все одно будеш відчувати, що **ти їм не рівня**.

蛍二十日に蟬三日 (hotaru hatsuka ni semi mikka) двадцять днів світлячків і три дні цикад. Світлячки та цикади мають дуже коротке життя (20 і 3 дні). Коли щось триває недовго, швидкоплинність, короткочасно, дуже швидко закінчуватися. Часто використовується у бізнесі, коли якийсь товар стає хітом, а потім його популярність закінчується і його перестають купувати. Перекладається методом описового перекладу, оскільки аналоги відсутні, а значення фрази не можна зрозуміти, переклавши кожний компонент окремо. Розглянемо у контексті: **蛍二十日に蟬三日の様相で、商品の売れ行きが激減 しました** (hotaru hatsuka ni semi mikka no yōsō de, shōhin no ureyuki ga gekigen shimashita) популярність цього товару була дуже мінливою, тож його продажі швидко впали.

3.4 Калькування або дослівний переклад.

Фразеологізми із компонентом **зоонімом**:

苛政は虎よりも猛なり (kasei wa tora yori mo takeshinari) Дослівний переклад: тиранія лютіша за тигра. Жорстка політика завдає більше шкоди людям, ніж тигри, які можуть з'їсти. Слова для застереження від поганого уряду. Оскільки даний

вислів – повчання, тобто порівняння влади із тигром, а та усі його компоненти є своїми словниковими відповідниками, вираз не втратить ні свого значення, ні адекватності перекладу, якщо перекласти його дослівно, тому у даному випадку застосування калькування – кращій варіант перекладу. Але структура японської граматики при перекладі на українську мову передбачає зміну складників фразеологізму місцями у реченні, а конкретніше, у японському варіанті було б (тиранія за тигра лютіша). Оскільки зміна компонентів місцями не робить переклад неадекватним, і жоден не розширює або не звужує своєї семантики, тому вживається не контекстуальна заміна, а дослівний переклад. «苛政は虎よりも猛し
というように、悪い政治をさせない為に選挙に行こう» [65](kasei wa Tora yori mo
takeshi to iu yō ni, warui seiji o sa senai tame ni senkyo ni ikoo) замість того, щоб просто казати, що **тиранія лютіша за тигра**, краще сходимо на вибори.

窮鼠猫を噛む (kyūso neko o kamu) загнана в кут миша, кусатиме kota. Даний фразеологізм можливо зрозуміти, здійснивши переклад його складників, оскільки тут немає прихованого сенсу: той, хто залишився без евакуаційного шляху, повстане із страшною силою навіть проти сильного ворога. Відчайдушні дії, "коли більше нема чого втрачати". Переклад самого фразеологізму, враховуючи японську структуру речення звучатиме: загнана в кут миша kota кусатиме, що свідчить про те, що застосовується саме калькування. Однак, в реченні компоненти ФО можуть змінюватися місцями. Як от у реченні: **窮鼠猫を噛むの精神があれば、社会に出てからの苦勞も耐えられるものだ** (kyūso neko o kamu no seishin ga areba, shakai ni dete kara no kurō mo tae rareru mono da) якщо у ваш характер схожий на **мишу**, що **кусатиме kota**, якщо **загнати її в кут**, то у суспільстві ви подолайте усі труднощі. Фразеологізми із компонентом **рептиліоніми**:

蛇に見込まれた蛙 (hebi ni mikomareta kaeru) Дослівний переклад: жаба, спіймана змією. Опис стану, коли неможливо втекти від чогось дуже неприємного і дуже

страшного. Значення компонентів впливає із його складників, а оскільки в українській мові немає ні аналога ні еквівалента даного фразеологізму, застосовуємо дослівний переклад виразу: 学校をサボったことを母に見つかって、ぼくは蛇に見込まれた蛙のようになってしまった (gakkō o sabotta koto o haha ni mitsukatte, boku wa hebinimikomaretakaeru no yō ni natte shimatta) коли мама застукала мене на пропусках школи, я почувалася, **як жаба, спіймана змією**.

ФО із анімалістичним компонентом **ентомонімом** (комахи):

蚊の鳴くような声 (ka no naku yōna koe) Дослівно: голос, схожий на пицання комара. Фразема у прямому значенні означає порівняння комариного писку із голосом через його тональність; «тоненький, комариний голос». Усі компоненти фраземи дорівнюють своїм словниковим відповідникам, а значення впливає із її дослівного перекладу, що означає, що застосований метод –дослівний переклад. **蚊の鳴くような声だったが、彼は素直に答えた** (ka no naku yōna koe datta ga, kare wa sunao ni kotaeta) хоча його **голос був схожим на гудіння комара**, він відповідав чесно.

Змішаний анімалістичний компонент у японських фразеологізмах:

牛の角を蜂が刺す (ushi no tsuno o hachi ga sasu) Дослівний переклад: бджола жалить корову у ріг. Якщо вкусити корову за ріг, вона нічого не відчує. Марні, безглузді дії.

3.5 Контекстуальна заміна

Компонент **зоонім** у фразеологізмах:

虎を野に放つ (tora o no ni hanatsu) відпустити тигра у поле. Якщо небезпечні речі лишити без контролю, або дати владу комусь, хто може завдати шкоди іншим, пізніше це призведе до великого лиха. Сенс ФО можна припустити, переклавши її

дослівно. Слово «по - поле» має декілька визначень, серед яких: «поле» та «дикий». Тож, для більш природнього перекладу пропоную методом генералізації розширити семантику словосполучення «у поле» та замінити його на «на волю», таким чином здійснивши контекстуальну заміну. Наприклад: «長男は東京へ行きますが、普段の行いを見ていると虎を野に放つようで心配です» [65] (chōnan wa Tōkyō e ikimasuga, fudan no okonai o mite iru to tora ononi hanatsu-yō de shinpai des) хвилююсь, бо мій старший син їде в Токію, але знаючи його поведінку, це те ж саме, що **випустити тигра на волю.**

馬には乗ってみよう人には添えてみよう (uma ni wa notte miyou hito ni wa soete miyou) спробуємо сісти на коня, спробуємо вирушити з людиною. Даний фразеологізм має декілька способів перекладу. За допомогою контекстуальної заміни: неможливо пізнати коня, не їздивши на ньому верхи, неможливо пізнати людину, не вирушивши з нею в дорогу. У даному випадку застосовується негативація: позитивне (давайте зробимо..) – негативне (неможливо..); генералізація: (вирушити з людиною) – вирушити в дорогу та конкретизація (**みょう** – спробуємо) у більш звуженій семантиці (спробувати). Другий варіант – описовий переклад: «Не можна судити про людину, не поспілкувавшись з нею особисто», або інше значення: «не спробувавши, не дізнаєшся»; «переконатися та спробувати на власному досвіді», «ми розуміємо речі через досвід». Важливо: не слід використовувати, як побажання чи привітання, наприклад на весіллі: **馬には乗ってみよう人には添えてみようと言いますから、とにかく二人で新婚生活を送ってみてください** (uma niwa notte miyo hito niwa soutemiyo to iimas kara, tonikaku futari de shinkon seikatsu o okutte mite kudasai) не спробувавши, не дізнаєшся, тож бажаю вам спробувати прожити щасливе подружнє життя. Сенс в тому, щоб спробувати, а буде як буде; тож таке привітання вважається дуже грубим, оскільки натяк на те, що молоді не будуть щасливими. Приклад правильного використання: **馬には乗ってみ**

よ人には添うてみよだ、始める 前から嫌がらないで、一度学校に通ってみたら (uma niwa notte miyo hito niwa soute miyo da, hajimeru mae kara iyagaranaide, ichido gakkō ni tōtte mitara) **як ти можеш знати, не спробувавши**, тож перш, ніж казати, що ненавидиш школу, спробуй хоч раз туди піти.

駆け馬に鞭 (kake uma ni muchi) Вдарити батою по коню, що біжить. Додати більшого імпульсу тому, що вже так його має і тоді процес буде відбуватися зі страшною силою. Серед проаналізованих мною українських фразеологізмів не знайшлося ні аналога, ну еквівалента; описовий переклад неможливо підібрати коротко і влучно. Тому у даному випадку пропоную контекстуально замінити слово «вдарити батою» на «прискорити» або «пришвидшити».

成長企業に潤沢な資金が投入されるなんて、**駆け馬に鞭** (seichō kigyō ni juntakuna shikin ga tōnyū sa reru nante, kake umani muchi) інвестувати великі гроші в компанію, яка добре розвивається, це **пришвидшити коня, що мчить**.

Ідіоматичні сполуки із компонентом **іхтіонімом**:

鰻の寝床 (unagi no nedoko) ліжко вугор. Фразеологізм використовується для опису якогось простору (кімнати, коридору, проходу) з вузьким фасадом і довгим простором у довжину. Порівняння такого вузького, тісного місця із ліжком, де міг би спати вугор. Тобто ФО використовується у прямому сенсі, як порівняння, і переклавши фразу можна зрозуміти сенс, але для більшого розуміння пропоную прибрати слово «ліжно» та залишити «вугор», який сам по собі довгий і вузький, тож методом контекстуальної заміни у контексті: **鰻の寝床みたいに山に挟まれた村落** (unagi no nedoko mitai ni yama ni hasama reta sonraku) село, затиснуто між горами, наче вугор.

ФО із анімалістичним компонентом **ентомонімом** (комахи):

蜂の巣をつついたよう (hachi no su o tsutsuitayō) як тикати у бджолині соти. Бджоли – дуже небезпечні і якщо тикнути у вулик, вони одразу повилітають. Стан хвилювання або переполох який вийшов з-під контролю. Переклад: «гуде, як у вулику». Синонім: **蜂の巣のよう** (hachi no su no yō) як бджолиний вулик. велика метушня. «Гуде, як бджолиний вулик», «як рій бджіл», «схожий на вулик». У даному випадку необхідно додати або дієслово (смилова диференціація) або застосувати конкретизацію слова «**蜂の巣**» в залежності від контексту. Наприклад в реченні: **たちまち食堂の中は蜂の巣をつついたような騒ぎになった** (tachimachi shokudō no naka wa hachinosu o tsutsuitayōna sawagi ni natta) в одну мить їдальня стала **схожою на бджолиний вулик**.

Висновки.

Оскільки японська мова дуже сильно відрізняється від української граматично та за структурою, наявність повного фразеологічного еквівалента, який би відповідав українському по кількості складників, будові речення та образах, на яких базується ФО –лише один фразеологізм, серед тих, що були матеріалом даного дослідження. Частковий фразеологічний еквівалент серед досліджених мною фразеологізмів склав найменшу кількість з усіх видів перекладу - лише три приклади.

Фразеологічних аналогів японських фразеологізмів в українській мові виявилось чимало. У деяких випадках на одну ФО віднайшлося дуже багато українських варіантів, тож в залежності від того, в якому контексті вона уживається, використовується найбільш адекватний та доречний варіант. Частина із фразеологізмів зберігала анімалістичний компонент у своєму складі, а інша частина замінювалася на інший. Відсоток японських фразеологізмів, що мають фразеологічний аналог в українській мові – найбільший. Переклад ФА було застосовано до 63 фразеологізмів, тобто рівно 50% від усіх досліджуваних ФО.

Серед ФО, які було включено у дане дослідження (126), містився 41 фразеологізм, для яких не знайшлося ані фразеологічного еквіваленту, ані аналогу. Компоненти ідіом жодним шляхом не вказували на їх значення, а отже до них було застосовано описовий переклад. Для початку, було необхідно зрозуміти значення ідіоми та максимально скоротити його, для того, щоб надати вигляд фрази, а не речення. У реченнях переклад може змінюватися задля його природності і адекватності, при цьому ФО не має втратити свій сенс.

Методом дослівного перекладу було перекладено сім ФО, оскільки в українській мові не знайшлося фразеологічної заміни, а сенс сполуки зрозуміло і без його пояснення, тобто опису. У такому разі найдоречніше було застосувати саме цей метод. Але, під час дослідження у контексті з'ясувалося, що певна кількість фразеологізмів змінюють свій переклад, тобто контекстуально замінюються. Тож можемо зробити висновок, що дослідження фразеологізмів важливо не тільки окремо, а й у реченнях. Як виявив кількісний та якісний аналіз, таких ФО найменша кількість серед включених у дане дослідження. (5,2%)

Контекстуальна заміна – метод, при якому необхідно замінити певні слова в самому словосполученні ще до використання в контексті задля більш гармонійного перекладу. ФО, до яких було застосовано переклад контекстуальною заміною – вісім.

Усього було досліджено 126 ФО з анімалістичним компонентом. Із них 35 із компонентом зоонімом; 15 із АК орнітонімом; 6 із рептиліонімом і 6 із рептиліонімом; 24 фразеологізми із компонентом іхтіонімом (риби); 27 із компонентом комахою (ентомонімом) та 6 фразем зі змішаним компонентом.

На майбутнє я вважаю необхідним провести дослідження, у якому буде співставлено та порівняно українську та японську фразеологію не тільки з

аніمالістичним компонентом, а й з іншими, таким чином проаналізувати питання з іншої точки зору.

概要

Yurchenko M.Yu.動物的な要素を含む日本語の熟語の翻訳の語彙的意味的特徴（日本語の実際の資料について）。

専門035「哲学」専修035.059東洋の言語と文学（翻訳を含む）、1番は日本語.教育プログラム東洋哲学：日本語と日本文学、翻訳、教授法。キエフ国立言語大学、2022年、85ページ。（添付ファイルなし）。

はじめに

外国語の知識を高いレベルで話す場合、その言葉の用語を学ぶ必要がある。フレーズ学は言語の不可欠な部分であるだけでなく、文化も反映している。伝統的に、言語の表現構成要素の1つ動物的な言い回しがある。人間は昔から狩りをする必要があったため、動物の行動を観察してきた。日本語には文化をよりよく理解できる表現がたくさんあるので、そのテーマを課題としたい。この研究では、日本のことわざ、小説、辞書を検討し、これらの科学資料を分析し、最も人気のある語彙アイテムを特定します。この研究トピックの関連性は、現代の言語研究を熟語の研究に向けることにある。これは、言語のこのセクションがずっと前に発生し、人々の間のあらゆるレベルのコミュニケーションで現代の世界で人気があるため。したがって、語句単位の翻訳方法を検討し研究することは、日本語を習得し、日本の文化的および地理的特徴をよりよく理解し、母語話者の一般的な理解を向上させるという観点から重要である。また、動物的な要素は語法で最も一般的な要素の1つであるため、そのような熟語を翻訳する方法を知ることは、言語学習者や翻訳者にとって必要である。

修士号の研究は、日本語からウクライナ語へのさまざまな動物的要素を含む熟語の翻訳の特殊性を考慮することに専念している。研究の理論的基礎となる2つ

の実用的なセクションには、次のサブセクションが含まれる: 表現論という用語の定義、その一般的な種類および日本語での分類の特徴。特に言語学と語句学の分野で働く研究者によって発見された語句単位を翻訳する主な方法の明確化。動物的な要素の概念、その特徴と種類も考慮される。3番目のセクションは実用的で、動物、鳥、魚、昆虫、爬虫類、両生類を含む日本語の熟語の翻訳を見つけることの特異性に焦点を当てている。研究資料として、日本語のことわざや慣用句集、日本語およびバイリンガル（日本語からウクライナ語へ、日本語から英語へ、英語からウクライナ語へ）語句辞書から選んだ、126熟語の日本語熟語を取り上げた。

最後に

これまでの分析結果として、以下のことが明らかになった。

- 1) 熟語は語彙的にも文法的にも不可分であり、その意味は全体として認識され、各構成要素から派生したものではありません。
- 2) シャールル・バリーによれば、熟語には、語句単位、語句融合、語句結合の3つの主なタイプがある。日本語の語句単位の種類: 連語、故事成語、ことわざ（言い習らわし、慣用句、四字熟語）。
- 3) 熟語を翻訳する主な方法: 句論的同等物、語句類似体、記述的翻訳、トレース、および文脈置換。
- 4) 定量的および定性的な研究方法を適用して、この研究の枠組みで分析された日本語の熟語の最大数は、語句の類似物、つまり同等のもの(50%)によって翻訳されていると判断することができた。第二に、構成要素のために理解できない同等の語句単位がないため、記述的な翻訳が適用された(36,5%)。続いて、追跡と文脈置換によって翻訳された熟語の数はほぼ同じである(合計で約11%)。語句

単位の大部分(2%)は日本語の語句であり、ウクライナ語に相当するウクライナ語があります。表現単位の大部分(2%)は日本語の熟語であり、ウクライナ語に相当するものがある。また、類似体の中で、翻訳中に動物的要素を保持する熟語と、それを失った熟語が区別された。

キーワード: 表現論、動物的要素、動物名、鳥名、魚音名、レプティロニム、アンフィビオニム、文脈上の置換、表現上の同等物、表現上の類似物。

Список використаної літератури:

1. Алефіренко М. Ф. Теоретичні питання фразеології. / М. Ф. Алефіренко: Вид-во при Харк. держ. ун-ті, 1987. –21.
2. Білоноженко В.М., ФСУМ (1999). Фразеологічний словник української мови / Укл.
3. Бикова С.А. Японський фразеологічний словник
4. Бойко В. М. Структурно-семантичні особливості фразеологічних одиниць з анімалістичним компонентом. – Ніжин, 2007. 36 – С. 5.
5. Вінник В.О., Гнатюк І.С. та ін.: в 2 кн. – К.: Наукова думка.
6. Вісник МСУ Є. М. Етнокультурні особливості зооморфізм в українській та англійській мовах // Вісник МСУ, 2001. - Т. 4. - № 6. - С. 49– 52.
7. Гнатюк Л. Я. Лінгвокультурний і функційно-прагматичний аспекти антропоцентричних фразеологізмів на матеріалі одно- і різноструктурних мов.
8. Л. Гнатюк // Лінгвістичні дослідження. - 2014.
9. Григошкіна Я. В Зооморфні фразеологізми в англійській та українській мовах
10. Гуревич Т. М. Японська мова та японці / Лінгвокультурологічна
11. навчальний посібник на фразеологічних матеріалах МДІМВ-Університет, 2003 – 44 с.
12. Гутман Є. А., Черемісіна М. І. Образні значення зоонімів в словниках / Є. А. Гутман, М. І. Черемісіна // Актуальні проблеми лексикології та словотвори. - Новосибірськ, 1976. - Випуск 5. - С. 21–41.
13. Дем'яненко Н.Б. Семантична структура фразеологізмів з компонентом "птаха" у польській, українській мовах
14. Дунаєвська Л.Ф. українські прислів'я та приказки // Фольклор. Проблеми поетики. / Збірник наукових праць. –Випуск 17. – К.: ВПЦ «Київський університет», 2003. – С. 3 – 10.
15. Жайворонок В. В. Українська етнолінгвістика: деякі аспекти дослідження / В. В. Жайворонок // Мовознавство. — 2001. — № 5.
16. Жуков В. П. Семантика фразеологічних обертів, 1990. – 160с.
17. Зорівчак Р. П. Фразеологічна одиниця як перекладознавча категорія. – Л., 1983, – 172 с

- 18.Зубков С.Д. Українські прислів'я та приказки / (відп. ред.) та ін. – К.: Дніпро, 1996. – 400 с.
- 19.Кирилюк О. Кіноніми Кіровоградщини: особливості вибору кличок та способи їх творення.
- 20.Корунець І. В. Теорія і практика перекладу (аспектний переклад): Підручник. – Вінниця: Нова Книга, 2003. – 448 с
- 21.Кунин А. В. Шляхи утворення фразеологічних одиниць // Іноземні мови в школі. – 1971. - № 1. – С. 15 – 18; [Кунін 1967: 9].
- 22.Лабашук О. Українська примовка: структура, побутування, функції. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2004. – 156 с.
- 23.Ларін 1956.
- 24.Лексикология и лексикография / В. В. Виноградов: Наука, 1977. – 308 с
- 25.Літературознавча енциклопедія, 2007 с. 546.// Зоонім // Літературознавча енциклопедія: у 2 т. / авт.-уклад. Ю. І. Ковалів. — Київ: ВЦ «Академія», 2007
- 26.Марковська. А. В. Сучасні дослідження з іноземної філології. - 2015. –Вип.13. С.101-110. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Sdzif_2015_13_19.
- 27.Маркович О.В. Українські приказки, прислів'я і таке інше: Збірники / Уклад М. Номис. – К.: Либідь, 1993. – 768 с
- 28.Марудова А. С. До питання про зміст терміна зоонім
- 29.Міхельсон М.І. Тлумачний словник іноземних слів, прислів'їв та приказок. - М.: Транзіткнига, 2006. - 1120 с.
- 30.Мудрість народна: Українські прислів'я і приказки. – К., 1959. – 110 с.
- 31.Нариси з контрастивної лінгвістики 1979: 62-63].
- 32.Пазяк М.М. Українські прислів'я та приказки. Проблеми пареміології та пареміографії. – К.,1984. – 205 с.
- 33.Пирогов В.Л. Система ментальних стереотипів, віддзеркалена в японських прислів'ях і приказках;
- 34.Пирогов В.Л. Словник японських прислів'їв і приказок з відповідниками шістьма мовами; Джерела формування японських паремій: типологокультурологічний аналіз – Київ, Вісник Львівського університету. Серія філологічна – 359-363 с.;

35. Пирогов В. Л. Філософія парадигми поетичного мовлення (за мотивами японської лірики VII–XVIII ст.) / В. Л. Пирогов // Наук. вісн. кав. ЮНЕСКО Київ. держ. лінгвіст. унту. - К., 2000. - Віп. 2. - С. 209-212. - (Серія: Філологія. Педагогіка. Психологія);
36. Пирогов В.Л. Етнолінгвістичні паралелі у різносистемних мовах // Східний Світ, № 1, 2000;
37. Пирогов В.Л. Символічні архетипи як основоположні властивості паремійних одиниць // Наук. вісн. каф. ЮНЕСКО Київ. держ. лінгвіст. унту. Сер.: Філологія. Педагогіка. Психологія. Київ, 2002.
38. Пермяков Г.Л. Прислів'я та приказки народів Сходу: Систематизовані збори висловів двохсот народів/Є.М.
39. Мелетинський (наук. ред.), Г.Л. Капчіц (наук. ред.). - М., 2001. - 624 с.
40. Попов П.М. Прислів'я і приказки / Українська народна поетична творчість У 2 кн. – К., 1958. – Кн. 1. – С. 331- 332.
41. Рильський М.Т. Українські прислів'я, приказки та порівняння з літературних пам'яток / НАН України; Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М.Т. Рильського; Й.Ю. Федас (відп. ред.), М.М. Пазяк (упоряд., вступ. ст.). – К.: Наук. думка, 2001. – 392 с. – (Укр. нар. творчість).
42. Руснак В. І. Зоосемічні фразеологічні одиниці як носії національно маркованої вторинної номінації. / Наукові записки Національного університету «Острозька академія» / Збірник наукових праць / Серія «Філологічна» – Випуск 19. – Острог – 2011. – С. 329 – 336.
43. Селіванова Олена методи лінгвістичних досліджень
44. Селіванова Є. А. Фразеосистема мови як "осадовий" дискурс: параметри самоорганізації // Національно-культурний компонент текстів та мов: матеріали доповідей 3 Міжнародної наук. конф.: У 3-х ч. – Ч. 2. – Мінськ, 2005
45. Софронов М. В. Китайська мова та китайське суспільство.
46. Софронов. - М.: Наука, 1979.

47. Тимошук Н. М. Вісник університету імені Альфреда Нобеля. Серія: Філологічні науки. - 2019. -115 № 2. - С. 249–256.
48. Ужченко В. Д. Семантика українських зоофразеологізмів в етнокультурному висвітленні: автореф. дис. На здобуття наук ступеня канд. філол. наук: 10.02.01 «Українська мова» / Д. В. Ужченко. – Х., 2000. Ужченко В. Д., Ужченко Д. В. Фразеологічний словник української мови / В. Д. Ужченко, Д. В. Ужченко. –Київ: Освіта, 1998. – 224 с. 18 с
49. Шадрин Н.Л. Переклад фразеологічних одиниць та порівняльна лінгвістика.
50. Шляхова В. В. Навчання перекладу фразеологізмів // Актуальні проблеми менталінгвістики.
51. Японські народні прислів'я та приказки/Пер. з яп. П. Петрова; за ред. С. Гутерман. - М.: Вид-во іностр. літ., 1959. - 95 с
52. Японські прислів'я та приказки / Упоряд. І. Чирка; Пер. з яп. М. Федоришина. – К.: Дніпро, 1989. – 191
53. Ярцева. Мовознавство. Великий енциклопедичний словник. [гол. ред. Ст Н.- 2-ге вид. - М., 1998;
54. Nihon Daihyakka Zensho (Great Japanese Encyclopedic dictionary). Encyclopedia Japonica. — Tokyo, 1994.
55. Solodub Yu.P. Comparative analysis of the structure of lexical and phraseological meanings // Philological Sciences. NDVSh. 1997. No 5. P. 43-54. (27)
56. ことわざの泉。東京：北星堂書店、1985.
57. 日米慣用句表現辞典。東京：小学館、1997
58. 成語林故事ことわざ慣用句 [中型版]。東京：旺文社、2000.
59. 別役 (2005), p.11(20)
60. 高島 (2009), p.17 (21)
61. 岩波書店辞典編集部 (2007), p.112 (22)
62. 標準辞。標準ことわざ慣用句辞典、—東京: 新装版、2003.

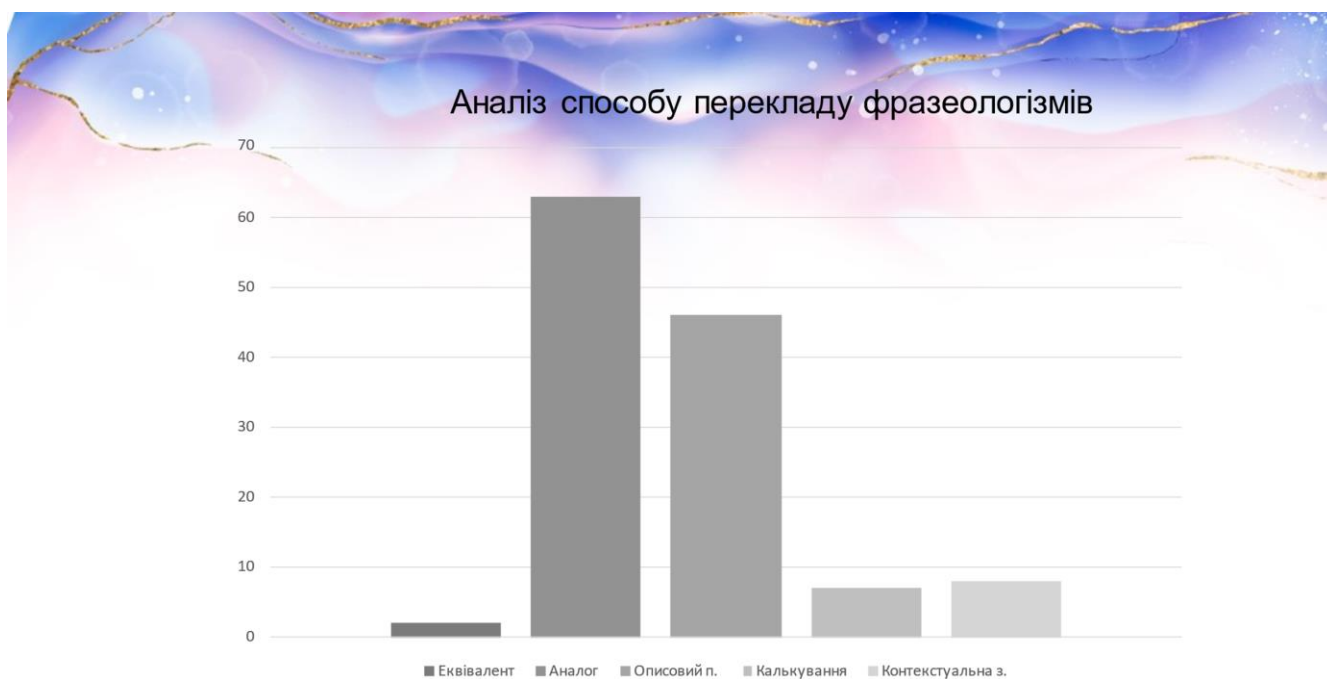
63. 『新明解四字熟語辞典』 (三省堂 1998年)
64. 武田勝昭、福田晃、真鍋昌弘、常光徹 (編) 2003. 『口頭伝承<トナエ・ウタ・コトワザ>の世界』 9、三弥井書店〈講座 日本の伝承文学〉(23)
65. 『使い方の分かる類語例解辞典』 小学館 (1994年). (24)
66. 俚言集覧(1797年)(30)
67. 日本語の形容詞、命令、表現単位の用語集 (成語休、故事わざ慣用句、旺文社、東京).東京、2000年。
68. 日英辞・日英故事ことわざ辞典。- 東京：北星堂、2000.
69. 日英故事ことわざ辞典。東京：北星堂、2000
70. 沖田雅水、言わ並みことわざ時点。(ことわざの辞書と出版社「イヴァナミ」より刊行)。— 東京、2000年。
71. 白石大二国営日本映画の語句とフォローアップ - 東京: 東京, 1977
72. ジェフギャリに行きましたソン, 松本 薫, 居酒屋の白袴英語 - 東京, 講談社で、, 2006 - 82 p.

ДОДАТКИ

ГРАФІКИ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ З АНІМАЛІСТИЧНИМ КОМПОНЕНТОМ

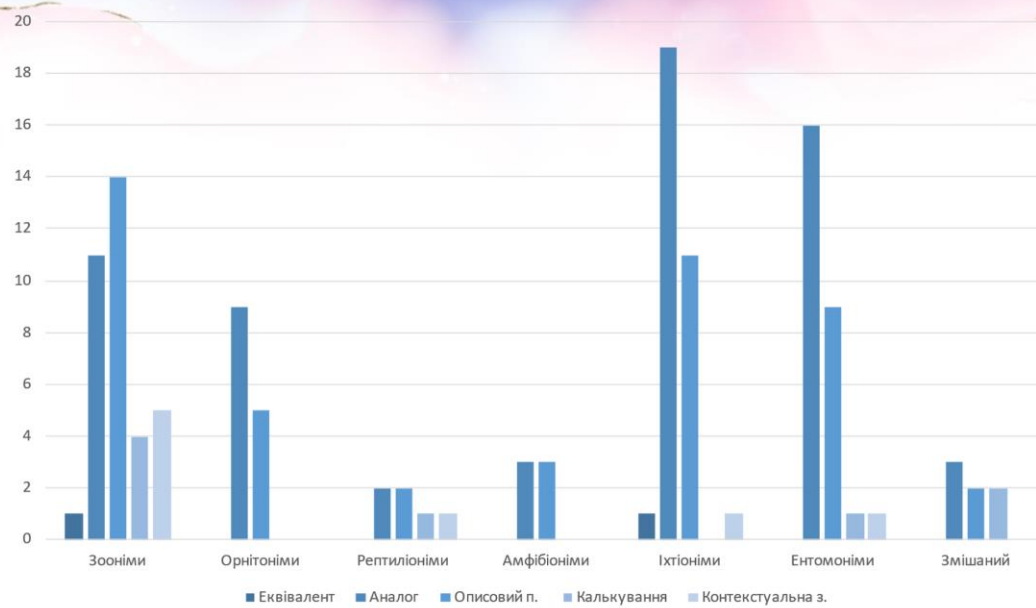

Додаток А

Додаток Б

Аналіз досліджених фразеологізмів

Додаток В